

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo 5HS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
maloglasni po 130
in 2D. večji oglasni
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pot HSS v Prago

S senzacijo poroča zagrebški tisk o potu voditeljev HSS v Prago. S senzacijo, ker se v Pragi ne bodo sestali samo z voditelji močne agrarne stranke, temveč tudi s samim bivšim predsednikom angleške vlade Mac Donaldom. Da pa bo senzacija tem večja, je razkril dr. Krnjevič tudi nekoliko kopreno od praške poti in izjavil, da je pot gg. Mačka in Predavca samo en korak v akciji, ki jo vodi HSS na mnogo bolj široki podlagi, kakor se misli. Če bi belgrajska vlada vedela, za kaj da gre, potem bi se pač čisto drugače ponašala in izpremenila svojo taktiko do HSS. Vse pa kaže, da bo Belgrad prepozno prišel k pameti in da bo postavljen pred gotovo dejstvo. Je naravno, če po takih spremilih besedah pričakujejo zvesti pristasi HSS, da bo prinesla praška pot njih voditeljev naravno neverjetnih uspehov in pomenila začetek »maga«. Če pa bodo vse te sladke nade tudi uresničene, je po vseh dosedanjih izkušnjah s potovanji vseh hrvatskih voditeljev v tujino več ko dvomljivo.

Ni pa nobenega dvoma, o čem bodo govorili voditelji HSS. In tudi o tem ne dvomimo, da jih bodo češki politiki pazljivo poslušali, ker so pač v Pragi ljudje, ki znajo poslušati. Manj pa je verjetno, da bodo hrvatski voditelji tudi slišali vse to, kar bi hoteli slišati, kajti ravno Praga ima smisel samo za aktivno, ne pa za pasivno abstinenco politiko.

O tem so se mogli hrvatski voditelji že letos spomladi prepričati, ko so jim voditelji češke agrarne stranke povedali, da je edino aktivna politika dobra in jim zato svetovali, da na vsak način vstopijo v vlado, ker le v vladi se more delati. Bilo bi čudno, če bi v Pragi dali kak drug nasvet, kajti ni bilo v stari Avstriji naroda, ki bi tako zelo na lastni koži občutil vse neuspehe abstinence politike. Leto in leta so češki poslanci bojkotirali dunajski parlament in bili v najostrejši opoziciji proti dunajski vladi, a od vsega tega boja ni Dunaj niti najmanj trpel, zato pa tem bolj češki narod.

Gospoda Maček in Predavec bosta mogoče ugovarjala, da je bil češki nasvet do dogodka od 20. junija še mogoč, da pa je čisto napačen sedaj, po umoru hrvatskih voditeljev. Ali tudi ta njihov ugovor ne bo obveljal in naj bi ga češki prijatelji še tako upoštevali. Kajti tudi najbolj žalostni dogodki ne morejo nikdar ustvariti med Srbi in Hrvati onega razmerja, kakor vlada med Nemci in Čehi. A češki Nemci so v vladi, pa čeprav niso od svojega nemškega stališča niti najmanj popustili. In kje je dobili Čeha in Slovana, ki bi razumel, da morejo biti Nemci in Čehi v eni vladi, da pa ne morejo biti v skupni jugoslovanski vladi Hrvatje in Srbi! In naj bi bili greh Belgrada še tako velik, vendar ne bodo mogli hrvatski voditelji češkim državnikom nikdar dopovedati, da je Zagreb brez krivde. Ze sama pot v Prago bo vsaj rahel opomin na zagrebško krivdo.

Pa še drug vzgled o napačnosti abstinence in negativne politike bodo dobili zagrebški voditelji v Pragi. V nič manjši opoziciji kakor Hrvati proti Belgradu so bili nekoč Slovaki proti Pragi. Ze takoj ob preobratu so izjavili, da je avtonomija Slovaške njih minimalna zahteva, pa čeprav še danes ni ta avtonomija priborjena, so vendar Slovaki v vladi. In v njej se počutijo dobro, a dobro se pri tem počutiti tudi slovaški narod.

Cisto zaman se bodo ozirali voditelji HSS v Pragi naokoli, da najdejo le enega uplívnege politika, ki bi odobral abstinenco politiko. Ne pri meščanskih in ne pri socialističnih strankah ga ne bodo našli in tudi ne pri zastopnikih narodnih manjšin, zakaj gospodarsko procvitajoča Praga odobrava le aktivno politiko in resno politiko, ki računa z dejstvi, ne pa s sentimentom.

Zato je dobro, da so šli hrvatski voditelji v Prago in naj bodo že nameni njihovega potovanja kakršnikoli. Če bodo le količjak objektivno presojali praško politično življenje, potem bodo morali tudi revidirati svoje nazore in se posloviiti od abstinence politike, ki ni dala dosedaj nobenega drugega rezultata, ko kup izjav in praznih besedi. In tem bolj potrebno bo, da to store, kajti tudi zagrebško prebivalstvo že uvideva, da je sedanje politično stanje nevdržno, ker prinaša samo škodo in sicer tako Zagrebu kot Belgradu. Nedeljski »Morgenblatt« je to jasno povedal in morda ni več daleč čas, ko bodo morali to resnico priznati tudi drugi zagrebški listi.

S tem pa seveda ni rečeno, da bi moralo biti abstinenco politike HSS že jutri konec, ker lahko je zabresti v abstinenco politiko, težko pa se je iz nje izvleči. Ali zadostuje, da

HSS odš'a v Prago k agrarcem

6 Zagreb, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor smo že poročali, so včeraj odpotovali v Prago Maček, Predavec in Švegel. V Zagrebu se delajo najbolj fantastične kombinacije o cilju njihovega potovanja. Dr. Krnjevič je dal namreč izjavo, ki je dala povod za te kombinacije. Dejal je, da je to potovanje samo en člen v borbi KDK proti današnjemu režimu ter da se bo v kratkem času zvedelo, zakaj se je to potovanje podvzelo. Medtem se je zvedelo,

da so odpotovali samo radi tega, da pridejo v stik z zastopniki agrarnih strank v Evropi, zlasti pa še s češko agrarno stranko. »Narodni valc« posebno naglašja, da je bil dr. Maček neposredno pozvan od prosvetnega ministra Hodže, prvaka češke agrarne stranke, ter pravi, da je to najboljši dokaz, kako se v zavezniških državah gleda na današnje razmere.

Demokratske senzacije - udarec po vodi

6 Zagreb, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Ljubljanska »Slovenski Narod« in »Jutro« sta poročala o konferenci katoliških škofov in o predmetu njihovih razprav, predvsem, da bodo obravnavali politični položaj in da bodo dali v tej smeri smernice, in končno, da je med katoliškimi školi razcepjenost. Z ozirom na te vesti je Vaš dopisnik pooblaščen, da s najmerodajnejše strani te vesti popolnoma zanika. Katoliški škofje bodo te dni imeli konferenco, na

kateri bodo obravnavali strogo cerkvene zadeve v naši državi. Katoliški episkopat kot tak ne razpravlja ne o političnih ne o strankarskih vprašanjih. Konference se bodo jutri pričele. Ravno tako smo pooblaščen zankati kako misijo papeževga nuncijsa v našem notranjopolitičnem položaju. Vse tozadevne vesti izhajajo iz intrigantstva in želji za senzacijami. »Jutro« bo s svojimi razkritji doživelo isto samoprevaro kot s sestankom Korošca-Mačka!

Grška pogodba podpisana

r Belgrad, 11. okt. (Tel. Slov.) Vsi politični krogi in javnost so pod vtisom bivanja starega prijatelja našega naroda g. Venizelosa v Belgradu. G. Venizelos je središče vsega zanimanja. Njegovo delovanje zasledujejo vsi z največjo pozornostjo. Še preden je g. Venizelos danes prišel z nadaljevanjem svojih pogajanj, je sprejel zastopnike časopisja. Iz tega razgovora je jasno razvidno, da je grški predsednik izredno zadovoljen s svojo misijo in ravnotako smo lahko zadovoljni tudi mi, kajti dvodnevna pogajanja med našimi prvaki in državniči in grškim predsednikom vlade so dovedla do srečnega konca.

G. Venizelos je dal časnikarjem obširno izjavo, v kateri je pobilje govoril o vseh problemih, o katerih se je obravnavalo na konferencah tekom njegovega bivanja. Medtem se je vršil sestanek med grškim poslanikom g. Polihroniadesom in zastopnikom zun. ministra g. Šumenkovičem, katerega mu so prisostvovali g. Politis, ravnatelj političnega oddelka grškega zun. ministrstva, g. dr. Subotić, načelnik našega zun. ministrstva. Razpravljali so o besedilu posameznih konvencij.

Ob 1. popoldne se je pričel svečan banket, ki ga je priredil Nj. V. kralj v čast grškemu predsedniku vlade. Na tem banketu so bili prisotni predsednik grške vlade g. Venizelos, predsednik jugoslovanske vlade g. dr. Korošec. Od Grkov so bili navzoči tukajšnji

poslanik g. Polihroniades z osebjem. Od naših ministrov g. Šumenkovič, dalje Čeda Mihajlovič, g. dr. Spaho, g. dr. Angelinovič, pomočnik zun. ministra g. Lukovič in drugi.

Popoldne ob 5. sta se sestala predsednik grške vlade g. Venizelos in zun. minister g. Šumenkovič ter izdelala načrt protokola. Ob 7. zvečer je bil zun. minister sprejet v avdienci, v teku katere je Nj. V. kralju podal poročilo o vsem dosedanjem delu. Zvečer ob 10. se je v grškem poslanštvu podpisal protokol, v katerem se natančno označuje, kar sta zastopnika obeh držav sklenila.

v Atene, 11. okt. (Tel. Slov.) Zadnje težkoče, ki se tičejo tolmačenja grško-jugoslovanske pogodbe iz l. 1923, so bile danes odstranjene in dosežen sporazum, katerega vsebina se je zapisala v dveh pisnih, kateri sta se medsebojno izmenjali. Sledili bodo protokoli o tolmačenju te konvencije, h kateri je Jugoslavija želela nekatere spremembe, potem pa bo podpisana pogodba, če bodo do takrat urejena tudi tehnična vprašanja. Jutranji listi ponovno naglašajo, da je Jugoslavija zahtevala od Venizelosa, da sme Jugoslavija svobodno uvažati municijo v slučaju vojne skozi Solun, kar je Venizelos odklonil, posebno za slučaj vojne med Jugoslavijo in Italijo. Grški listi to stališče Venizelosa odobravajo, ker bi sprejem jugoslovanske zahteve ustvaril tajno zvezo proti Italiji, česar Grška ne želi.

SDS sama v sebi needna

6 Zagreb, 11. oktobra. (Tel. »Slov.«) Poročali smo že, da vlada v SDS stranki veliko nezadovoljstvo s Pribičevićevo politiko, posebno med nekaterimi hrvatskimi poslanci, nakar je reagiral Pribičević v neki svoji izjavi. Včeraj je Pribičević ostro napadel Narodno odbrano radi njenega zborovanja v Belgradu. Da se Pribičevićev poslanec, bivši pravosodni minister, ne strinja s Pribičevićevo politiko, dokazuje poseben brzojav, ki ga je odposlal vojvodi Stepanoviču.

Danes se je vršila tudi seja poslovnega odbora KDK, ki so ji prisostvovali vsi člani razen dr. Mačka in Predavca. Sklenili so, da se skliče plenum za 20. oktobra v Zagreb. 21. oktobra bodo vsi poslanci sodelovali na sisaškem zborovanju KDK, nato pa bodo v plenumu nadaljevali s svojim delom. V vrstah KDK se pričakuje, da bo poslovni odbor predložil plenumu važne sklepe.

Pogreb rektorja Millerja

6 Zagreb, 11. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne ob 4 se je vršil pogreb vseučiliškega rektorja dr. Ernesta Millerja. V spremstvu so bili zastopniki vseh vseučilišč. Od

prično hrvatski politiki računati z dejstvi in da jim ne bo abstinenco politika cilj, temveč le nujno zlo, ki ga je čim prej odpraviti. In že so na poti k sporazumu in aktivni politiki in že je imela praška pot uspeh, ki si ga žele ne samo vsi Jugoslovani temveč tudi vsi Čehi in vsi, ki žele miren razvoj na Balkanu.

Slovencev je bilo med drugimi opaziti g. dr. Kušaja. V spremstvu je bilo veliko število akademikov, mladine, meščanstva, kar je najboljši dokaz, kako priljubljen je bil pokojnik v vseh hrvatskih krogih. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovilo več govornikov.

Zeppelin leti v Ameriko

v Friedrichshafen, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne ob 7.55 je zrakoplov »Graf Zeppelin« startal v Ameriko, dasi so vremenska poročila z Atlantskega morja bila še zelo neugodna. Med potniki se nahajajo pruski notranji minister Grzesinski, komander Rosenthal, španski polkovnik Ferrera in več časnikarjev, risarjev in filmskih fotografov. Na krovu se nahaja tudi mladi Drummond-Hay. Zrakoplov je vzel smer od Konstancie in Basla proti francoski meji. Po poročilu iz Monte Limara je zrakoplov danes popoldne ob dveh francoskega časa letel v višini 600 metrov.

Zeppelinu v pozdrav

v Newyork, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Los Angeles« se je po srečni vožnji vrnil v sredo zvečer iz Texasa v Lackehurst in se sedaj pripravlja, da novemu zrakoplovu »Grafu Zeppelinu« poleti nasproti v pozdrav. V Lackehurstu so končane zadnje priprave za sprejem. Prihod »Zeppelina« se pričakuje z mrzlično napetostjo.

v Milan, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Dne 28. oktobra se bosta otvorili dve novi letalski progi Rim—Sirakuze—Tripolis in Ostia—Genova—Marseille—Barcelona.

V dneh političnih zvez

Povojna zunanja politika je tako bogata na poskusih, kako urediti odnose med evropskimi državami, da ima komaj primero z dogodki zadnjih dvajset let pred svetovno vojno. Ko so se v prvih letih črtale meje novih in starih držav in komaj se je izobličilo družabno lice človeške družbe v borbi med komunistično in meščansko-fašistično ter demokratsko strujo, že je buknilo veliko vprašanje, kako naj krivec svetovne vojne, kakor ga je označila versajska mirovna pogodba, plačuje vojno odškodnino, kako naj se uredi plačevanje vojnih dolgov, da se spravi gospodarsko življenje na redno pot.

Komaj pa je bila ta plat evropske politike za silo rešena, že smo bili na potih čiste politike in čiste diplomacije velikega stila. Nemčija ni hotela priznati nove meje. Kako jo pripraviti do tega koraka? Bila je velika poteza Brianda in Chamberlaina, da sta se znašla v Locarnu. Nemčija je v pogodbi prostovoljno priznala zapadne meje, se odrekla torej Alzaciji in Loreni ter Eupen-Malmedija, Anglija in Italija pa sta bili Franciji in Belgiji za poroka, da bo dana beseda držala.

Evropa je doživela malo antanto, vstop Nemčije v Društvo narodov, zvezo frankofilskih držav in italijanski imperijalizem, ki je terjgal »vojni dolg«: Prosto roko na Balkanu, v Sredozemskem morju in kolonije. Nehote pa je vsa Evropa čutila, da vstaja v svetu nekaj novega — Amerika, ki je svetovno vojno dobila in do dobrega izrabila, Evropi, ki ji je pomagala z vojnimi naročili na noge, pa napovedala boj: Umakni se s prvenstvenega sedeža, da stopim jaz nanj!

Skoro ga ni večjega povojnega dogodka v tej zvezi, kot obnova francosko-angleške zveze, formalno utrjene v mornariškem dogovoru. Več prahu ni dvignila še nobena pogodba. Pravzaprav pogodba ni tako brezpogojno nova. Ze ko je prevzela vodstvo angleške politike konservativna vlada in ko je zlasti stopil na čelo angleške zunanje politike Sir Austen Chamberlain, je bilo pričakovati, da bo imperijalistični angleški konservativci iskali zveze z najmočnejšo celinsko velesilo Francijo, da drži druge države v šahu. O Chamberlainu je osebno znano, da je velik frankofil. Cilji angleške politike nasproti Franciji pa so bili že tedaj odkriti, ko je Chamberlain vzel iz zunanje ministrstva nad vse vplivnega diplomata Tyrella in ga poslal za veleposlanika v Pariz. Tyrell naj veže London in Pariz, obenem pa vpliva na štab uradnikov, ki tradicionalno odločujejo v Foreign Office. Posledice so bile kmalu vidne. Anglija in Francija sta se s tihim spremljevanjem diplomacije sporazumeli med obema generalitetama o vojni sili na kopnem in na morju ter sklenili politično zvezo.

Ze dneve in dneve poslušamo vihar ogorčenja in razočaranja iz drugih držav. Amerika zahteva, da se ta sporazum spravi s sveta, ker se bo sicer odrekla vsaki skupni konferenci. Italija vztraja na stališču, da ne sme biti nobena evropska država nad njo, ali praktično: da ima enako visoko in močno oboroženo silo kot Francija. Angleški liberalni krogi zahtevajo, da angl. vlada dogovor enostavno uniči, da se povrne nazaj k locarnski politiki, pri kateri sta udeleženi tudi Nemčija in Italija. Konservativni amerikanofili opozarjajo na nevarnosti, ki utegnejo nastati za Anglijo, če se spreje z Ameriko. Nemčija gleda vso zadevo po strani, ker ni subjekt, ampak le objekt te politike. Italija na ves glas protestira, Pariz pa izganja časnikarje, ki so vsebino dogovora spravili na dan.

Glavno bo vprašanje, ali bosta Anglija in Francija dogovor vkljub vsej opoziciji zdržali. Naj se pa dogovor zdrži ali pa spravi v arhiv, to zasluo mu nihče ne bo mogel odrediti, da je razčistil ozračje in pokazal na grupacijo držav, nasprotstva med njimi ter na tendenco, za katero gresta evropska oziroma ameriška visoka politika in diplomacija.

Naša država je od početka svoje moderne politične zgodovine navezala ozko svojo usodo s politiko zapadnih velesil: Biti v dobri zvezi s Francijo, a nikdar ne odbiti Anglije! Na potu te politike smo prišli iz male Srbije do Velike Jugoslavije, četudi je krog nas mrgolelo nasprotnikov. V trajni francosko-angleški zvezi pa bo naš razvoj imel še varnejšo bodočnost.

Konkordat s Prusijo

v Berlin, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Pogajanja za sklep konkordata med Prusijo in Vatikanom so pri kraju. Vsebina dogovora se drži še tajno, vendar pa javljajo listi, da zahteva Vatikan med drugim tudi ustanovitev treh novih škofij.

Pregled iz Rusije

v Pariz, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Francoski komunistični poslanec Cachin, ki se je vrnil iz Rusije, je v nekem svojem govoru podal zelo mračno sliko o ruskih razmerah, posebno o rdeči armadi, ki da je slaba in slabo oblesena.

V politični zgodovini poveljne Rusije ni zlepa zaznamovati razdobja, ki bi bilo potisnilo Rusijo tako v ozadje in bi bilo o njej tako malo govora, kot zadnjega pol leta, zlasti pa v zadnjih mesecih. Ali je nastopil v notranjem življenju ruske države zastoj, ki onemogoča kakršnokoli zunanjepolitično akcijo? Ali se je morda Rusija povrnila k stari taktiki podzemnega rovarjenja in opustila politične izjave, oziroma diplomatske poleze, ki bi dale o njej kaj slišati? Ali pa se vobče pravi pravila nekaj, o čemer tudi ostali evropski politiki ne bi radi govorili, in se smatra le za pripravo velike protiruske ofenzive? Dejstvo je, da n. pr. iz Češkoslovaške, kjer se je zunanji minister dr. Beneš toliko časa izpostavljaval za priznanje Rusije de iure in kjer je politična javnost ravno glede te točke razdeljena v dva strogo ločena tabora, ni nobenega glasu o Rusiji. Tudi v naši državi obstoja popoln molk. Zelo značilno je, da je Briand, ko je govoril o razorožitvi in pisal v zadnjem času o evropskih problemih, zavzel nenavadno sovražno stališče nasproti Rusiji in obsodil njeno delovanje. Značilno je dalje, da se je kongres delavskih strokovnih zvez v Angliji le malo dotaknil vprašanja boljševizma in da je bil za predsednika angleških delavskih strokovnih zvez izvoljen izrazit nasprotnik Sovjetske Rusije. Celo iz Nemčije, ki je hotela po vojni obnoviti staro tradicijo nemško-ruske zveze iz Bismarckove dobe in o kateri se je mislilo, da ima glavni izvoz ravno v smeri proti Rusiji, ne čujemo ničesar o kakih nadaljnjih trgovinskih pogajanjih in je upravičena domneva, da se Berlin kaj izrazi tega v tej smeri ne upa napraviti.

Ali preživlja Rusija težko notranjo evolucijo? Brez dvoma! Zanimivo je poročilo komunistične internacionale, kjer so se čule odkrite pritožbe o propadanju komunizma v izvenruskih državah, n. pr. v Češkoslovaški. Vsekakor znano je, da sistem sovjetov izven Rusije ne gre naprej, čeprav je principiarno mednarodno. Iz Moskve prihajajo poročila, da se sovjetska uradna vlada pogaja z nekaterimi bivšimi opozicionarci, ki so bili pregnani v pregnanstvo, oziroma, da jim je povračel že dovolila. Tako je dobil n. pr. milost bivši ruski poslanec v Parizu Rakovski, ki je sedaj pridružen kot specialist za balkanske države tretji internacionali. Pogajanja z opozicijo dajejo misliti, da sovjetska vlada potrebuje spričo danega položaja vsako uporabno moč. Gospodarske vesti tudi niso razveseljive. Na oni strani je omembe vredno, da je mnogo sovjetskega premoženja in industrije prešlo v sistem koncesij inozemskemu kapitalu, na drugi strani pa, da je likvidiral Harriman-koncern iz Amerike, ki je dobil koncesijo za dvajsetletno izrabo kavkaškega mangana in ki je dobil ob začetku obratovanja vse mogoče obljube in svoboščine. Koncern izjavlja, da je moral prenehati, ker se s sedanjo sovjetsko vlado enostavno ne da delati in ker sovjetska vlada delo le šikanira, mesto da bi izvajala obljube in pogodbo. Dalje so znana poročila o nezadovoljstvu med delavstvom, ki nosi prevelika bremena za vzdrževanje sistema, kakor tudi med kmeti, ki se s sovjetskim režimom močjeje sprijazniti. Močno se čuti angleško-ameriška blokada, nezaupanje v Franciji in Nemčiji, in zdi se, da je v Rusiji položaj, kot ga je imela med svetovno vojno Nemčija, ko so jo okovali v verige angleške blokade.

Listi poročajo, da se z ozirom na Rusijo delja na velikih načrtih. V tej zvezi naj bi bilo tudi potovanje Pilsudskega v Bukarešto, kjer naj bi se po iniciativi Francije dogovorili o vojaški zvesti med Poljsko in Romunijo, ki bi bila naperjena strogo proti Rusiji. Poljska bi vstopila v zvezo tistih držav, ki garantirajo Romuniji Besarabijo. V tej zvezi se čuje nadalje, da je tudi Češkoslovaška zagovornica tega načrta. Širši okvir pa bi bilo mnenje diplomatov, da končni računi še niso sklenjeni, v kolikor pride v poštev sedanja zapadna ruska meja in bi se dalo govoriti o nadaljnjih razdelitvi Ukrajine, katere del bi dobila Poljska, del pa bi ostal pri Rusiji. Načrt se spravlja v zvezo s potovanjem francoskega generala Le Ronda, Fochovega prijatelja, ki je pred kratkim obiskal vse te države. Načrt da izvira torej iz Francije, ki da je na vsak način dobila že privoljenje Anglije, ki vidi v novih vojaških in političnih zvezah močno brambo proti sovjetom, ki bi potem ne mogli biti nevarni niti v Aziji.

Brez dvoma je pri vsem tem mnogo primesi običajnih diplomatskih kombinacij. Istotako pa je brez dvoma, da je za daljšo dobo sovjetska propaganda doigrala in da ni misliti na skorajšnjo uspešno akcijo ruskega vpliva v katerikoli državi. Ugodnosti in ponudbe inozemskim kapitalistom, domača pogajanja z opozicijo in neaktivnost ruske diplomacije pa dajo misliti, da Rusija ni ne notranje, ne zunanje v rožnatem položaju in da bo najbrže molil tudi Stalin Leninovo izpoved: »Kljub vsemu smo se vendarle prenačili. Kje je izhod?«

S praško nesrečo pred vlado!

v Praga, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Klub češkoslovaških, nemških, socialdemokratskih in čeških narodnosocialističnih poslancev je poslal predsedniku parlamenta Malypetru odposlanstvo, ki ga je prosilo, naj takoj skliče plenarno sejo parlamenta, da da vlada pojasnjenje, zakaj se je mogla zgoditi nesreča. Od poslanci so predsednika opozarjali, da se take nesreče stalno ponavljajo in da so sedaj dosegle vrhunec. Hkrati zahtevajo socialisti, da vlada predloži primeren zakonski osnutek o zidanju novih stavb. Socialisti se sklicujejo na že oddano spomenico, v kateri so vlado opozarjali na slabe posledice pri odpustu davkov na nove hiše. Socialisti zahtevajo dalje, da se socialno-političen odsek proglasi za trajnega. Predsednik Malypetr je obljubil, da bo sklical predsedstvo parlamenta in klube o sklepih takoj obvestil.

Reševalna dela se nadaljujejo neprestano. Moštvo se pri tem stalno izmenjava. Število mrtvih se je zvišalo na 32. Ni bilo vedno lahko mogoče dobiti uradne številke, ker je n. pr. Jiracekova klinika, v kateri se nahaja cela vrsta

težko ranjenih, iz neznanega vzroka odklanjala vsako pojasnilo. Danes se je opustilo vsako upanje, da bi bilo še mogoče potegniti iz razvalin žive žrtve, ker se smatra za izključeno, da bi se mogel kdo od četrtka popoldne dalje vzdržati v kletih brez zadostnega dovajanja zraka. Delavci, ki so bili v kletih, so navedli, da so sicer našli telesne ostanke ponesrečenec, da pa niso ničesar opazili o znakih z zvonce. Ob 3. popoldne se je posrečilo oprostiti en dohod do kleti. Privezali so nekega delavca na vrh, ki se je spustil v klet, kjer je ostal pet minut. Ko so ga zopet izlekli, je sporočil, da je spodaj vse strašno razdejano. Smatra za izključeno, da bi se mogli tam nahajati še živi ljudje. V opoldenskih urah so našli telo gradbenega mojstra Punzmanna pod nekim betonskim stropom. Poleg njega sta ležala dva delavca, ki sta bila tako razmrvarjena, da ju desedaj niso mogli spoznati. Ob pol 3. so našli še enega mrtvega delavca. Mrličje bodo pokopali na stroške praške občine najbrže v nedeljo, 14. oktobra v skupnem grobu.

Cerkev drugod uživa prostosti

Zagovor francoske levice

v Pariz, 11. okt. (Tel. »Slov.«) K odpravi laične zakonodaje potom sedanje francoske vlade se je izjavil prosvetni minister Herriot na shodu. Herriot se je zagovarjal, da radikalni ministri o namerah Poincarreja niso bili obveščeni in da so vedeli o stvari le toliko, kolikor so brali v časopisih. Herriot je tudi zanimal, da bi se zadeva obravnavala v ministrskem svetu. Herriot je nazadnje prosil svoje volivce, da mu še nadalje zaupajo. Ta njegova prošnja se tolmači tako, da hoče radikalna stranka vzdržati na svojem laičnem programu in da bi, kolikor je od Herriota odvisno, v slučaju potrebe izstopila iz vlade. Socialistični voditelj Leo Blum pa je izjavil, da vlada nikakor ni ogrožena. Ni namreč izključeno, da bo našel v stvari kak kompromis.

V zahtevah raznih organizacij radikalne stranke po izstopu iz vlade radi čl. 70. in 71. proračunskega zakona, ki predvideva vrnitev zaplenjenega cerkvenega premoženja in zopetno pripustitev verskih redov v Franciji, vidi levičarski tisk začetek odločilnega boja proti preboju laičskih zakonov. Kakor piše »Excelsior«, je že sedaj v Franciji 909 verskih redov s 3218 naselbinami. Med vojno je pribežalo v Francijo posebno veliko redov iz Belgije in Turčije.

Italija daje samostane nazaj

v Milan, 11. oktobra. (Tel. Slov.) Kartuzijanski menihi se bodo v kratkem vrnil v svetovno znani samostan Certosa pri Paviji, kate-

Teror v Madjarski odpoveduje

v Budimpešta, 11. okt. (Tel. »Slov.«) V volivnem okrožju Velika Kaniža so bile danes nadomestne volitve za madjarski parlament, ker je poslansko mesto v Veliki Kaniži postalo prost, ker se je bivši finančni minister Tibor Kallay odpovedal mandatu. Kallay je pred nekaterimi tedni izstopil iz vladne stranke in je v svojem odstopilnem pismu brezobzirno kritiziral Bethlenovo vlado. Obenem je napovedal, da hoče, da naj meščani Velike Kaniže sami odločijo o njegovem koraku ter je ponovno kandidiral za poslanca. Kljub najostrejšemu pritisku oblasti je zmagal Kallay s 3400 glasovi proti kandidatu vladne stranke, ki je dobil samo 1600 glasov.

60 strani dogovora

v London, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Listine o mornariškem dogovoru se bodo sestavile v beli knjigi, ki bo imela 60 tiskanih strani in bo vsebovala korespondenco o pogodbi, pogodbo samo in pojasnila, ki so bila dogovorjena med obema vladama. O obliki tega pojasnila in o vprašanju, ali naj se objavijo tudi protokoli o razgovorih diplomatov in strokovnjakov, se še med obema vladama vršijo pogajanja. Knjiga bo objavljena začetkom prihodnjega tedna.

Izgon Hearstovega dopisnika Harona se je dejansko odgodil. Berthelot je izrazil angleško-ameriškega tiskovnemu sindikatu svoje obžalovanje. Ker Harona sedaj ni najti, je najbrže že odpotoval.

Avstrijo razorožiti!

v Dunaj, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Konferenca o notranji razorožitvi, ki jo je sklical zvezni kancler dr. Seipel, se je začela danes v prisotnosti voditeljev vseh štirih strank parlamenta. Po mnenju večinskih strank naj se nanašajo pogajanja ne samo na razorožitev vojaške organiziranih formacij, temveč tudi na odstranitev terorja v gospodarskih in političnih zastopstvih, kakor tudi v javnem in gospodarskem življenju.

Zakonski osnutki za skupščino

v Belgrad, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Slovenski poslanci so predložili več nujnih predlogov, ki pridejo na jutrišnji skupščinski seji v pravno radi elementarnih nesreč, posebno toče. V kratkem zasedanju v dobi do 20. oktobra bodo v skupščini sprejeti menični zakon, zakon o čekih, begluški zakon za Bosno in Hercegovino in odvetniški zakon. Zunanji minister je predložil skupščini v ratifikacijo kot nujne sledeče zakonske predloge: Zakonski predlog o trgovinski pogodbi med Jugoslavijo in Albanijo, zakonski predlog o trgovinski pogodbi med Jugoslavijo in Egiptom, dalje trgovinsko pogodbo med SHS in Estonijo in med SHS in Letonijo.

Nj. V. kralj je podpisal štiri konvencije, ki jih je naša država sklenila s Madjarsko. Ratifikacija teh konvencij se bo v najkrajšem času izvršila v Budimpešti. Dalje je Nj. V. kralj podpisal ratifikacijo trgovinske pogodbe z Grčijo in ratifikacijo nettunskih konvencij. — Kakor se je v vladnih krogih zvedelo, se bo zunanji minister g. dr. Marinković okrog 15. oktobra vrnil v Belgrad.

Kalodjera se protivi

č Zagreb, 11. okt. (Tel. Slov.) Po suspenziji starokatoliškega škofa Kalodjera je nastalo med upravnim večem in med škofom Kalodjrom ostro nasprotstvo. Odposlanci Kalodjera in upravnega večja so se razleteli po vseh hrvatskih krajih, da bi pridobili maloštevilne vernike za svojo skupino. Gotovo je, da bo spor zavzel široke meje. Sedaj sta oba, Kalodjera in upravno večje, sklicala vsak svoj cerkveni zbor. Upravno večje trdi, da je edino ono upravičeno sklicati savor. Kot drugo točko je postavilo na dnevni red obtožbo proti Kalodjeri. Prebivalci razmer v starokatoliški cerkvi zatrjujejo, da bo upravno večje dobilo na zboru večino in da bo sprejel njegov predlog.

V črni okvir

Nedeljsko »Jutro« je prineslo odgovor na članek »V črni okvir« in pri tem baje rabilo nekaj izrazov, ki da baje lete name. Jaz ne čitam »Jutra« in mislim, da bi ga noben Slovenec ne smel, ki ima snažne roke, toda opozorili so me na namigavanja v članku drugi. Če lete ta namigavanja name ali ne, si vendar dovoljujem pri tej priliki povedati, da članka, ki je neroden v svoji stilizaciji, nisem pisal jaz.

Če bi ga bil pisal, bi bil pač stvar tako napisal, da bi vsaka beseda držala in bi bil napisal mnogo več primerov, zato je za jutrovske učiteljske le boljše, da članka nisem pisal. Če bi bil jaz pisal, bi bil povedal marsikaj o tem, kako res sede jutrovske učiteljice na mestih, na katera so prišli po partizanski upravi, moral bi pa povedati, da sem prav jaz tisti, ki sem tudi danes proti takšnemu premetavanju, kakor je bilo za časa PPZ.

Jaz imam v roki še ves material iz leta 1924, imam v roki originalni predlog onih činiteljev pri SDS, ki so odločali pri nameščanju, in sem svoj čas te podatke l. 1924. objavljaj v pouk učiteljem, jaz imam v roki zasebna pisma »bratov« učiteljev »bratu« Ganglu, v katerih se predlagajo marsikateri ukrepi proti neljubim osebam — čudno, da so se ti ukrepi tudi izvršili, jaz imam prepis marsikatero listino, ki dokazuje partizanstvo SDS, in prosim »Jutro«, naj me ne izživa. Tudi sklicevanje na uradno tajnost mu ne bo nič pomagalo, kajti zakrivanja svinjarji ne obsega uradna tajnost, pač pa je odkrivanje zločinov, čeduti do uradni, dolžnost vsakega poštenega Slovenca.

»Jutro« naj ve, da nas je mnogo, ki vemo, kam so šli denarji namesto v Mursko Soboto, da nas je mnogo, ki vemo, kako so se porabili denarji za analfabetske tečaje, namenjeni obmejnimi šolam, »Jutro« naj ve, da si je uradnik, ki sedi skoraj deset let v enem resoru, vzel k srcu svoječasni njegov nauk, naj si mladi mož le temeljito ogleda referat.

Osebnost po povem »Jutru« tole: Vse jutrovske delovanje sem jaz do zadnjega gledal kot posledico še dopustnega, dasi surovega strankarskega napora, da se stranka uveljavi, tudi nastop ob volitvah l. 1925., tudi potuho orjunaških učiteljem, da pa presega to delovanje mejo najmanjše človeške dostojnosti, sem se prepričal, ko sem naletel v spisih na oni že objavljeni, žal, ne od mene komentirani uradni pamflet na »Orle«. Tu se je razgrnila pred menoj vsa moralna propalost te družbe, od tedaj mi je težko sedeti v istem vagonu s človekom, ki to odobrava, od tedaj sem prepričan, da ni rešitve za slovensko poštenost, dokler ni SDS popolnoma izločena od vsakega javnega vpliva. In dolžnost vsakega poštenega Slovenca je, da ta vpliv z vsemi močmi uničuje. Narte Velikonja.

Novosadska vremenska napoved. Vedro. Brez dežja.

Dunajska vremenska napoved: Od časa do časa oblačno, morda dež, temperatura malo izpremenjena, nestalno vreme.

Končna vlada v Kini

v Nanking, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Bivši vrhovni poveljnik nacionalnih kitajskih čet Čangkajšek je bil z vsemi častmi postavljen na mesto predsednika zvezne kitajske države in državnega sveta. Ceremonijelo so prisostvovali tudi zastopniki iz Mandžurije. Kitajska vlada smatra Mandžurijo za bistven sestavni del Združene Kitajske, kar se tolmači kot demonstracijo proti Japonski. Končna kitajska vlada je sestavljena iz mirnih in tujcem ne sovražnih politikov, ki veljajo za moške, ki bodo znali braniti neodvisnost Kitajske na zunanji in na znotraj.

Zbor angleških liberalcev

v London, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Danes je »liberalni stari oče« Sir Hobhouse otvoril v Yarmouthu liberalno »programno zborovanje stranke« iz javno, da se liberalna stranka nikdar ne bo pogajala s takimi strankami, ki morejo, kakor n. pr. socializem, doseči svoj program samo z omejitvijo političnih in gospodarskih svoboščin državljanov. Nasproti Baldwinu je Hobhouse ugotovil, da se je liberalna stranka sedaj pod vodstvom Lloyda Georgesa popolnoma zedinila in da mu bo stranka sledila brezpogojno tudi tedaj, če bi mu pripadla naloga, postati angleški premijer.

v Berlin, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Danes opoldne je v veleirgovini Tietz v Leipzigerstrasse izbruhnil ogenj, ki se je zelo hitro razširil. V pritličnih prostorih je bilo naloženega mnogo trgovskega blaga, katero je ogenj uničil. Posrečilo se je po trudopolnem delu, da so ogenj pogasili. Škoda je zelo znatna.

Znani letalec Levine naznanja, da bo s svojim letalom »Columbia« pod vodstvom ameriškega letalca Williama in italijanskega letalca Bonellija v četrtek poletel v četrtek iz Amerike v Rim.

v Milan, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Munijsko skladišče v Castagnoli pri Trevisu je sedaj tekom pol leta že drugič zletelo v zrak. Med šestimi smrtnimi žrtvami se nahaja tudi ravnatelj skladišča.

Krivec jadranskega vprašanja

Herman Wendel

V svoji razpravi o jadranskem vprašanju imenuje italijanski socialist Arturo Labriola po vsej pravici jadransko vprašanje najobčutljivejšo točko v slabo urejeni Evropi. Glavni poudarek njegovih izjav je stavek: »V tem trenutku, ko je bila podpisana londonska pogodba, se še ni vedelo, kaj bo storila Turčija. Mogoče bi bila ostala nevtralna, mogoče pa bi bila angleška diplomacija pritegnila Turčijo na stran antante.« Londonski pakt je bil sklenjen koncem aprila 1915, torej šest mesecev potem, ko je v začetku novembra 1914 stopila Turčija na stran osrednjih držav. Labriolovi pojasnitvi evropskega vprašanja se torej lahko očita površnost in je sploh vse vprašanje pri njem na glavo postavljeno. Skušajmo ga postaviti na noge.

Londonska pogodba je obvezala italijansko vladno nasproti Angliji, Franciji in Rusiji, da napade Avstrijo in Nemčijo, seveda proti odškodnini. Za Labriola ta pogodba nima imperialistične primese. Labriola sicer prizna, da je ta pogodba zajamčila Italiji »absolutno gospodstvo na Adriji«, ki bi postala, kot za časa benečanske republike, »italijansko« morje. Toda ta sprememba za Labriola ni imperialistična, četudi bi prišla popolnoma tuja ozemlja pod krono Savojevcev. Njemu je to potreba varnosti: »Vsaki polotok, ki se lahko napade od dveh strani, mora biti vsaj od ene strani varen.« Čudno pa, da govori Labriola nekaj vrst nato sam, da je Italija že med vojno to morje popolnoma obvladovala, četudi ni stala na drugi obali. Sirenska pesem o vojaški varnosti se sliši nezaupljivo. Žejni italijanski aneksionisti so to pesem vedno zapeli, da bi mogli svoj divji apetit moralčno in logično opravičiti. Ko je Nemčija l. 1870. dvignila glas o Alzaciji in Lotaringiji, nemška socialna demokracija ni opravičila aneksionističnega početja. Med nami se je reklo, da so vojaški ozir, če naj se na podlagi njih določajo narodnostne meje, anahronizem. Če bi mi sledili temu pravilu, potem bi imela Avstrija pravico na Benečijo, Francija na mejo ob Renu. In če naj se meje določujejo po vojaških zahtevah, potem bodo te zahteve brez konca, ker je vsaka vojaška meja nujno pomanjkljiva in ne more biti nikdar končno urejena, ker jo zmagovalec izsilil od premaganca.

Italija je doživela enak razvoj kot Nemčija v toliko, ker je sledila nemškemu nacionalizmu in imperializmu. Sicer ni bil to imperializem kake industrijske države, ki mora stremeti za svetovnimi trgi, ampak apeninski polotok zaradi svoje zaostale ustave o posesti in delu navezan na izvoz ljudi. Toda italijanski imperializem ni bil radi tega nič manj vroč. Komaj je bilo pod streho narodno edinstvo, že so klicali po gospodstvu na Sredozemskem morju, ki naj bi bilo podlaga drugega rimskega svetovnega gospodstva. Začelo se je pri Eritrei ob afriški obali in nadaljevalo v Abesiniji. Ko je bila ta diplomacija l. 1896. krhavo poražena pri Adui, se je obrnila pozornost na Adrijo. Znašli so parolo »Mare nostrum«; kralj Viktor Emanuel se je poročil s črnogorsko princezino. Italija je gospodarsko prepojila Črnogoro, se vsedla s svojimi konzulati v severnoturško Albanijo, sezidala šole in bolnice in je zaplapolala v Valoni zeleno-belo-rdeča zastava.

L. 1911. je sledil roparski pohod v Tripolis. Ko pa je bila v svetovni vojni italijanska pomoč antanti ne ravno predraga, je mislil italijanski imperializem, da je prišla ura. Londonska pogodba je obljubila Italiji Trst, južno Tirolsko, Gorisko, Gradiščansko, Istrijo, velik del Dalmacije z otoki, Tirolsko do Brennerja in albansko Valono z ozadjem. Vseposod je bilo v teh krajih prebivalstvo v velikanski večini neitalijansko: na Tirolskem nemško, v Valoni albansko, v Goriski, Gra-

diščanskem, Istri, Dalmaciji in na otokih slovensko ali hrvatsko. Za slučaj razpada Turčije si je dala Italija zagotoviti tudi masten kos Male Azije, da ne omenim ozemlja v Afriki.

Spoštovani sodrug Labriola! Če ta pogodba ni bila imperialistična, potem spada tiger tistim živalim, ki se hranijo z rožicamil Svetovna vojna je bila končana. Osrednji državi sta bili na tleh. Labriola se zahtevi po jugoslovanskem pristanišču v Adriji protivi iz istih razlogov kot nemški in avstrijski vlastodržci, češ, da bi taka luka lahko postala ruska. Toda Rusija je enako padla in padlo je panslavistično carstvo. Kljub temu so skočili Italijani novembra 1918 na vsa ozemlja, obljubljena jim po londonski pogodbi.

Da, zasedli so Reko, četudi pogodba o tem ne govori. To ni bila soldateska fašizma, ampak »demokracične« Italije, ki je zatirala v tujih krajih šole, društva, zborovanja, ukinitelj časopisje, snemala trobojnice, trgala zastave in izganjala drugorodce. Jugoslovansko mučeništvo je zgodovina okupacije Dalmacije. To so bili diplomati »demokracične« Italije Orlando in Sonnino, ki so hoteli požreti Istro, Dalmacijo in Reko. Ker so se te zahteve upirale načelom o samoodločbi narodov, je nastopil Wilson. Zalostno je, da Labriola ne more razumeti »odpora Wilsona proti italijanskim aspiracijam«. Labriola vidi v italijanskih državnikih celo skromne moč; kajti »od dneva, ko je prišla Italija na Snežnik, je morala sprevediti, da bo Jugoslavija zavzela nasproti njej isto stališče kot nekoč Avstrija. Tu leži resnično adrijsko vprašanje; ono datira od vojne, na njegovem postanku pa ne zodeva Italije nobena krivda.« To se pravi: Jugoslavlani so imeli pogum slediti Italiji in ustanoviti narodno edinstvo. Labriola omenja neko pravljico o sabotaži skupne italijansko-srbske akcije proti Avstriji; toda ne spada samo k pravljici, da so ostanki srbske armade, ki je nastopila l. 1915. svojo pot preko Golgote alpskih gor, naleteli mesto na odprte roke na stisnjene pesti italijanskih »zaveznikov« in bili tako sprejeti, kot Malmgreen od svojih spremljevalcev; ne spada k pravljici, da so Italijani Jugoslovancem odvledli avstrijsko-madžarsko vojno brodovje s silo in tajno pogнали v zrak vojno ladjo »Viribus unitis«; ne spada k pravljici, da so Italijani prizadejali 600.000 anektiranim Jugoslovancem bolečine, ki se sploh ne dajo misliti, da je neprestano na delu propaganda, da se odcepi celokupna jugoslovanska Dalmacija. In Labriola še trdi, da Italija ni kriva na Jadranskem vprašanju. Gotovo, ovca, ki je spodaj pod volkom pila vodo iz potoka, je kalila vodo. Ovca je bila kriva...

S fašizmom je italijanski imperializem naravnost zadivjal. Napoleonska leta, oblast v Sredozemskem morju, oblast v svetni Grkom so vzeli otok Krk. Ker je fašizem videl v Jugoslaviji resno oviro prodora na Balkan, je začel obkroževati. Madžarska, Bolgarija, Rumunija naj bi sodelovale. Predvsem pa so začeli z delom v Albaniji. Italijanski oficirji vtepajo pojme v glavo albanskim soldatom, italijanska lira se plačuje, z italijanskim orožjem so oboroženi. Vse je v Albaniji italijansko. Labriola pa kljub temu trdi, da današnja Jugoslavija ogroža današnjo Italijo, ubogo, malo Italijo, ki ima 41.000.000 ljudi, 12 armad, 1123 letal, 10 linijskih ladij, 20 križark, 62 rušilcev, 81 torpedovk. To »ubogo« Italijo ogroža velika, silna Jugoslavija z 12.000.000 prebivalcev, 5 armadami, 60 letal in strahovito vojno mornarico, obstoječo »z poldrugega ducata starih torpednih čolnov!« Kljub temu, da fašizem rožlja pred vsem svetom s sabljo, nosi za Labriola Jugoslavija »popolno odgovornost, če so razmere med obema državama

napete! Kajti »izkrcaje italijanskih čet v Dalmaciji ne bi niti najmanj škodovalo Jugoslavijo, izkrcaje jugoslovanskih čet kje v Apuliji pa bi Italijo raztrgalo v tri kose. Jugoslaviji se ni treba bati, da bi se izkrcale italijanske čete kje v Dalmaciji. Italijanski generalni štab pa mora biti pred Jugoslavijo stalno na straži!« Labriola se tudi rad nad tem spodtika, da priznava italijanske poskuse, spodkopati jugoslovansko enoto. Kajti, »krizo je povzročila zopet Jugoslavija, ker je Mussolinijev agent Fan Noli padel z belgrajsko pomočjo!« Jugoslavija je s svojo podporo albanskim nasprotnikom Fan Nolija delala le na tem, da bi v Tirani odstranila režim, ki bi bil podružnica italijanskega imperializma in bi pomenil stalno nevarnost za mir na Balkanu. Res, belgrajska vlada ni sestavljena iz samih angeljev. Toda, da bi imela kake namene razširiti se na albansko obal, ta trditev je brez vsake logike. Je pač tako, kot je dejal Francois Jacques Ancel: »Fašistična Italija zavzema danes stališče habsburške Avstrije in Albanija od danes je Bosna od večera.« Prav je imel tudi Avstrijec Ellenbogen, ko je zapisal: »Italija je država, o kateri se ve v celi Evropi, da s polno zavestjo pripravlja vojno, da pomeni igrkanje Mussolinija s Horthyjem zaroto Italije z Madžarsko proti evropskemu miru, predvsem proti Jugoslaviji.« To so dejstva, katerih tudi Labriola ne bo skril.

Zbor Narodne odbrane

Centralna srbska narodna organizacija, duša vsega dela za osvobodjenje in ujedinjenje je bila pred vojno Narodna Odbrana. Po vojni, ko je bil vsaj v glavnem njen ideal doživen, se je tudi znatno omejila in zmanjšalo njeno delo. V zadnjem času pa je opaziti novo voljo po oživiljenju Narodne Odbrane in to zlasti vsled napetih notranje-političnih dogodkov. Ta nova volja se je zlasti manifestirala na zboru Narodne Odbrane, ki je bil prirejen v Beogradu ob priliki solunskih svečanosti. Zbora so se udeležili delegati iz vse države, ki so tudi nastopili kot glavni govorniki.

Predsednik zbora, stari narodni bojevniki Vasilij Grdjić je označil novo nalogo N. O. takole: Narodna Odbrana mora postati kot predvojna pokret, društvo, v katerem je mesto za vsakogar, ki hoče dobro našemu ujedinenemu narodu. N. O. mora postati gibanje, ki bo nas vse združilo v skupnem delu. N. O. pa mora postati tudi nevtralna organizacija, v kateri morejo delati vsi za višje cilje, kakor pa jih pozna sedanost. Zato sprejema N. O. vse patriotske organizacije in zato hoče postati N. O. centralno telo vseh teh organizacij. Nato se je spominjal Grdjić žrtve, ki so bile dane za osvobodjenje in ujedinjenje ter nato prečital ob večkratnem odobravanju vseh pozdravni brzojavki kralju in vojvodu Stepanoviču.

Kot prvi govornik je nato nastopil stari dalmatinski patriot Ivanišević, čegav govor je izzval največje odobravanje.

Dalmacija je za državo in za kralja in to je dokazalo 2000 Dalmatincev v predvečernjem veličastnem sprevodu. Mi Dalmatinci vemo, kaj nas čaka in zato nočemo zapirati oči pred resnico. Če ne bomo pravočasno pametni in uvidevni, če ne bomo složni, potem vemo, da more nastati na drugi strani druga fronta in bo potem zopet treba prelivati kri za domovino. Naš sosed na drugi strani Jadrana je javno odkril svoje karte in mi poznamo njegove namene. Toda mi v Dalmaciji nočemo biti beduinci iz Tripolitanijske, da bi se pustili od kogarkoli kolonizirati.

Zlomili smo eno fronto, a v notranjosti nam je nastala druga, ki je enako težka in nevarna. Če pa so naši ideali visoko dvignje-



je od nekdaj bila znana po svoji hudočnosti.

Danes pa je cela hiša vesela, četudi se pere perilo, ker se rabi

Schicht
Terpentin-Milo
s svojim...

Slovenska pesem med Poljaki

(Iz turneje Glasbene Matice.)

Kakor smo že poročali, je priredil pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske na svoji poti v Poznań in Warszawa 3. oktobra tudi koncert v Katowicah, v tem ogromnem industrijskem centru vzhodne Šlezije, ki je bil pridružen novi poljski republiki. Mesto je seveda v tesnem obsevu nemškega kapitala, na ulicah in trgovinah prevladuje nemščina, v zraku pa dim in saje, ki prihajajo iz številnih tovarniških dimnikov. Mesto samo pa ima čiste, široke ulice, tlakovane ceste, po katerih drve avtobusi, tramvaji; gneča ljudi, kakor v velemestih.

Ako smo se ravno zaradi tega bali za gmotni efekt našega koncerta v Katowicah, ki se je vršil ob 8 zvečer v Teatru Poljskem, nam ni zameriti. Saj je znano, da težki kapital ne poseja kulturnih prireditelj. Zlasti pa ne naših koncertov — Nemci. Toda poljski aranžerji našega koncerta so preskrbeli tudi v tem pogledu kar najbolje. Na koncertu so bili zastopani vsi predstavniki političnih in kulturnih institucij, pa tudi nemščino smo čuli med občinstvom. Videli smo se tudi z našimi znancema iz ljubljanske opere gg. Romanovskim in Stepanjovskim. Koncerta se je udeležil sam vojvoda katoviški g. Grazynski.

Kako prijetno smo bili presenečeni, ko nam je domače poljsko pevsko društvo »Ognivo« zapelo nalašč za to priliko po dr. Przybyłowiczu zloženo pesem, v kateri pozdravlja Slovence in »Glasbeno Matico« na poljskih tleh, v domovini Piastov. Slovenska pesem je prijetno presenetila vse občinstvo, ki je z vedno večjim navdušenjem aklamiralo naše pevce. Zboru so poklonili krasne vence pevski zbori »Echo« in »Ognivo« iz Katowic ter Prijatelji Poljskega Teatra.

Takoj po koncertu in večerji se je zbor odpeljal naprej v Poznań. To je bilo vrvenja na ogromnem kolodvoru, ko se je zbor poslavljaval takoj po polnoči od ljubeznivega meščanstva, ki je spremljalo Matičarje v obilnem številu na kolodvor. To je bila edina noč, katero so morali Matičarji »prespati« v železniških vozovih.

Čim bliže smo prihajali k osrčju Poljske, tem bolj smo se ogrevali za njo, tem večjo pozornost so nam posvečali vsi poljski kraji. Kako smo bili presenečeni, ko nas je jutraj ob 6 zbudila na postaji Ostrów železniška godba, ki nam je v pozdrav zaigrala nekaj komadov. V vozove pa so vstopili zastopniki pevskega zbora »Hasla« iz Poznanja, ki so v zgodnjih jutranjih urah prišli nam nasproti. Enak sprejem smo imeli tudi na večji postaji Jarocin, tako, da so nas do Poznanja že popolnoma zbudili in animirali.

Ob 7 smo zapeljali na kolodvor v Pozna-

nju, kjer smo imeli naravnost kraljevski sprejem. Železničarska godba in petje železničarskega pevskega zbora »Hasla«, ki je v letošnjem letu posetil tudi našo Ljubljano. Zastopnik mesta, narodni poslanec in predsednik pripravljalnega zbora za ustanovitev Vseslovenske Pevske Zveze g. dr. Surzyński je pozdravil Matico v vneženih besedah kot prve izmed Slovencev, ki so stopili na bratska poljska tla, da s pesmijo združijo in zbližajo dva slovenska naroda, ki sta bila do sedaj žal premalo znana drug drugemu. Sledila je zakuska v kolodvorski restavraciji, ki nam jo je priredilo zopet »Hasla«. Toliče pozornosti nismo pričakovali.

Pri ogledovanju mesta, ki je nato sledilo, nam je stavilo mnogo odličnih meščanov svoje moči ljubeznivo na razpolago. Omeniti je treba med drugimi gospo dr. Kavecko, ravnateljico univerzitetne knjižnice in lektorice srbohrvatskega jezika na tukajšnji univerzi, ki ima nad 3000 slušateljev. Del univerze je namreč v posloplju, kjer se je isti večer vršil koncert Matičnega zbora. Pogled na mesto nam nudi prekrasno sliko modernega mesta, ki se je razvilo tekom dvajsetih let v eno najlepših mest Evrope.

Mesto Poznań, kjer so že do nedavno spaljali valovi slovenske in germanske kulture, je bilo do l. 960 nemško, potem je prešlo v poljske roke, po letu 1200 se je vršila velika nemška kolonizacija, po razpadu Poljske

(l. 1793, ko so Prusi brez boja vkorakali v mesto), pa se je vršila hitro germanizacija mesta. Ko je leta 1918. zopet vstala Poljska, je bilo mesto kaj hitro očiščeno Nemcem in če je kje, je tu na mestu lat. pregovor: Deus mirabilis, fortuna variabilis. Od 221000 prebivalcev v Poznanju je danes komaj še 7000 Nemcev. K modernizaciji mesta je pripomogel posebno požar l. 1803, ki je mesto domala popolnoma uničil. Tako zvana Grajska četrt ima najmodernejša stavbe in nasade, ki so nastali šele v XX. stoletju pod prusko vladjo, saj je bival tu poleti sam nemški cesar, da bi imelo tem večji videz, da je mesto res nemško. Večina stavb v mestu je zidana v tako zvani nemški renaissanci, kar daje mestu res nemški značaj, dasi danes domala na poznanjskih ulicah nemščine niti ne slišiš. Mesto ima 12 kat. cerkva, 8 katol. in 2 sinagogi, 10 gimnazij, 3 gledališča, zoološki vrt, muzej itd. Zanimiva stavba je zlasti mestna hiša. Vse ceste so asfaltirane, čistota vlada po celem mestu.

V veličastni dvorani univerze se je vršil pri razprodani dvorani krasno uspel koncert. Ni mogoče popisati navdušenja, ki ga je izražalo občinstvo pri vsaki odpeti pesmi. Raz balkon se je usipalo na pevce sveže cvetje, poleg tega pa so poklonili krasne vence konservatorij Chopina, Akademski pevski zbor, Prezidium Vseslov. Pevske zveze in Zveza pevskih zborov Velikopoljske. Govorniki so v

Kaj je novega

Koledar

Petek, 12. oktobra: Maksimilijan, Serafin, Salvin.

Zgodovinski dnevi

12. oktobra: 322 pred Kr. je grški govornik Demosthenes izvršil na otoku Kalauriji samoumor. — 1492 je Kristof Kolumbus dopel v Guanahani v Zapadni Indiji. — 1896 je umrl komponist Anton Bruckner. — 1906 je umrl švedski pisatelj Alfred af Hedenstjerna. — 1544 je bila posvečena cerkev na Sveti Gori pri Gorici.

Osebnosti

★ Poročil se je v Preski pri Medvodah g. Franc Slabe, sodnik v Marenbergu, z gđc. Tinco Cvajnar iz ugledne Jurceve družine iz Preske. Poročal je ženinov sošolec g. dr. Ciril Potočnik, semeniški spiritual iz Ljubljane.

★ Šolske vesti. Premeščeni so: Gabrijele Berbuč, kontraktualna učiteljica, iz Srednje vasi v Zagorje; Terezija Šlibar, učiteljica, iz Toplic v Poljane nad Škofjokloko; Matilda Kastelic iz Čepelj v Griblje; Nada Avsec iz Vidma v Kapele; Marija Drofenik-Jezlovšek iz Bančan v Zidanmost; Matilda Kordiš iz Trave v Drago; Oton Fettich-Frankheim iz Preserja v Rovtarske Žiberše; Adalbert Potočnik iz Kostanjevca v Čatež ob Savi; Martin Marinič iz Farevasi v Doljno Toplober, in Marija Jančič iz Sv. Lenarta v Senovo. — Andrej Rojc, šolski upravitelj v Križah, je dodeljen v pisarno okrajnega nadzornika v Kranju. — Na meščanski šoli v Trbovljah je ministrstvo dovolilo eno vzporednico.

★ Napredovanje rezervnih častnikov. V pehoti sta napredovala v čin rezervnega poročnika podporočnika Aleksander Klein in Pavel Kloss; v sanitetni stroki v čin rezervnega sanit. majorja kapetan I. razr. Josip Variola; v čin rez. lekarniškega majorja kapetan I. razr. Viljem Draškoci. — Z rangom od 10. marca 1824 v pehoti v čin rez. kapetana II. razr. poročniki Rado Pavlič, Anton Širk, Robert Matulič in Miloš Trkulja; v čin rez. poročnika podporočniki Hubert Strauh, dr. Valter Alberti, Mato Horvat, Velimir Polak, Ivan Gliha, Nikola Vidak, Janko Ponebšek in Stanislav Palovci; v topništvu v čin rez. kapetana II. razr. poročnika Božidar Sliepčević in Vinko Bezenbaher; v čin rez. poročnika podporočnik Albin Pregelj; v inženjerski stroki v čin rez. poročnika poročnik Oto Strupi; v ekonomski stroki v čin rez. admin. poročnika podporočniki Maksimilijan Šnuderl, dr. David Furman, Josip

Po Gammi

zrasto na plešasti glavi ponovno lasje.

Gamma

odstranjuje perhaj in maščobo iz las.

krasnih besedah poveljevali dan, ko se prvičkrat na poljskih tleh glasi mila slovenska pesem, ko se družita sever in jug, bor s palmo, polnoč s poludnevom. Predsednik društva Gl. Matice dr. Ravnihar se je z lepim govorom zahvalil za tako pristrčni sprejem in iskrene besede ter povdaril, da bo pesem najprej in najbolje združila veliki poljski narod s Slovenci. Silne ovacije je občinstvo pridelilo navzočemu skladatelju g. Antonu Lajovicu in pa našim pevkam v slikovitih narodnih nošah. Po koncertu se je vršil v restavraciji »Pod orlem« slavnostni banket, katerega so se udeležili odlični predstavniki oblasti in organizacij ter skladatelji (med drugimi tudi avtor »Quo vadis« a Feliks Nowowiejski) — Iskrene so bile napitnice na Nj. V. kralja Aleksandra, predsednika poljske republike, mesto Ljubljano i. dr. Neizrečeno navdušenje je vladalo cel večer za poljsko-jugoslovansko pohratimstvo, pa tudi za tesnejše politično zblizanje obeh bratskih slovanskih držav.

7. oktobra 1928.

Čim bolj smo se približevali prestolici Poljske — Warszawi, tem večjo pozornost so nam posvečali ljubezni Poljaki. Vse časopise prinaša obširne članke o pevskem zboru »Gl. Matice«, o Ljubljani, Sloveniji in naši državi ter o pomenu kulturnega zblizanja obeh držav.

V Waršavi smo bili sprejeti tako pristrčno in ljubezno, kakor da smo si že od davna najboljši prijatelji. V nedeljo smo peli pri maši v cerkvi Odrašenika. Maši je prisostvovalo nad 5000 ljudi. Popoldne ob 3 pa se je vršil krasno uspeli koncert v Filharmoniji. Dobili smo povabilo, da priredimo tudi v oddaljeni Vilni dva koncerta, kar pa nam najbrže ne bo mogoče izpeljati. — Domov grede se ustavimo tudi v sloviti božji poti Čenstohova.

G. G.

Zuranič in Rafael Marijan; v topniško-tehnični stroki v čin rez. admin. poročnika podporočnik Ferdo Pinter; v sanitetni stroki v čin rez. lekarniškega kapetana I. razr. kapetan II. razr. Josip Salopek; v mornarici v čin rez. sanitetnega kapetana I. razr. kapetan II. razr. dr. Josip Majcen. — Z rangom od 23. marca 1925 v pehoti v čin rez. kapetana I. razr. kapetana II. razr. Miloš Stefanovič in Dragoslav Babič; v čin rez. poročnika podporočniki Dragotin Balašič, Ivan Vedriš, Franjo Breček, Branko Bogdan in Franjo Roš; v topništvu v čin rez. kapetana I. razr. kapetana II. razr. Miloš Milič in Ivan Lipovščak; v čin rez. poročnika podporočnik Herbert Kupnik; v inženjerski stroki v čin rez. poročnika podporočnik Vatroslav Vipavc; v topniško-tehnični stroki v čin rez. admin. kapetana II. razr. poročnik Andrej Brulih; v sanitetni stroki v čin rez. san. kapetana I. razr. kapetan II. razr. dr. Boštjan Erat. — Z rangom od 16. aprila 1925 v sanitetni stroki v čin rez. lekarniškega kapetana I. razr. kapetan II. razr. Hugo Oršanič.

Ostale vesti

★ Gradbena rokodelska šola na Tehniški srednji šoli v Ljubljani. Šola traja tri leta po pet mesecev, od 1. nov. do 31. marca. Sprejemajo se zidarski in tesarski pomočniki. Vpisovanje se vrši od 29. do 31. oktobra. Za prvi razred morajo učenci napraviti sprejemni izpit iz slovenščine (kratek spis po narekovanju) in iz računstva. Sprejemni izpit se vrši v sredo, dne 31. oktobra. Vsi učenci se morajo k izpitu prijaviti jutraj ob 8. Redni šolski pouk se prične v soboto, dne 3. nov., ob 8. Prijave sprejema in daje pojasnila ravnateljstvo tehniške srednje šole v Ljubljani.

★ Razstava »Tisk« v Ljubljani na velesejmi traja do 21. t. m. Posebno zanimiva je razstava mednarodnega časopisa. Zastopanih je nad 60 držav oziroma narodnostnih skupin. Napis pri posameznih skupinah s kratkimi besedami pojasnjuje stanje in višino časopisa v dotičnih državah. Razstavo si je vredno ogledati tudi v poučne svrhe. Kdor jo obišče, bo zadovoljen, ker je prav gotovo, da si bo z obiskom te razstave svojo izobrazbo znatno izpopolnil.

★ Pogreb župnika Gustava Kollerja se je vršil v četrtek, 11. oktobra, ob veliki udeležbi ljudstva in duhovščine. Duhovnikov, med njimi več sošolcev, je bilo 31; pogrebne slovesnosti s sv. mašo je opravil domači gospod dekan Valentin Zabret, ki je zastopal tudi Zadržno zvezo. Poslovilni govor je imel sošolec g. prof. Gašper Porenta, ki je povdarjal zlasti srčno dobroto rajnega dušnega pastirja. Cerkevno petje je vodil g. regenschori ljubljanske stolnice g. St. Premrl. V imenu Vipavcev so se prišli posloviti trije ondostni duhovniki in dva lajka, pa tudi g. Lavrič, sedanjí župnik na Brezovici in bivši vipavski dekan.

★ Zopet vlom pri Poljčanah. V noči na 11. sept. so vlomili neznani zlikovci v trgovino Franceta Drofenika v Peklu ter pokradli različnega manufakturnega blaga. Pravijo, da so bili vlomilci oboroženi s karabinami in da jih je bilo najmanj pet. Pobegnili so deloma v smeri Konjic, deloma pa proti Bistrici. Posebno pozornost zbujajo dejstvo, da se v zadnjem času v gotovih presledkih neprestano vrše vlomi v območju Poljčane-Konjice. Obstoj sum, da izvršuje te mnogoštevilne vlome organizirana vlomilska družba onstran Sotle.

★ Belgijska vojaška delegacija v Sarajevu. V Sarajevu je v sredo prišla belgijska vojaška delegacija, ki se je udeležila proslave preboja solunske fronte. Z delegacijo je prišel tudi general Dubois in njegov adjutant poročnik Van Helmont. Belgijci se bodo mudili v Sarajevu več dni. V njihovem spremstvu se nahaja več naših častnikov.

★ Škrlatinke v Sarajevu. V Sarajevu so radi škrlatinke zaprte vse šole. Škrlatinke divja še dalje med otroci in so dosedaj ugotovili že 73 slučajev bolezni. Zdravstvene oblasti so napravile vse potrebne korake, da se ta epidemija še bolj ne razširi.

★ Avtomobil prevrnil vlak. V sredo ob 3. uri popoldne se je pripetila na cesti iz Zagreba do Samobora velika nesreča. V vsak, ki je vozil iz Samobora do Zagreba, se je blizu Sv. Nedelje zadel avtobus društva »Tapred« v katerem je sedelo 14 polnikov. Avtobus je vozil v smeri proti Samoboru. Ker sta vozila vlak in avtobus z največjo hitrostjo, je bil trk strahovit. Mala lokomotiva samoborskega vlaka se je prevrnila in obležala na tleh s kvišku obrnjenimi kolesi. Lokomotiva je padla na desno stran tira, prvi vagoni pa v jarek poleg tira. Avtobus se je pri trku ravnotako prevrnil v jarek. Kljub hudemu udarcu ni bilo človeških žrtev, le neki sodnik je bil lažje ranjen. Materialna škoda znaša poldrugi milijon dinarjev.

★ Aretiran ponarejevalec stodinarskih bankovcev. V Novem Sadu so aretirali nekega Jovana Bečkeja, ki je priznal, da je sodeloval pri

ponarejanju stodinarskih bankovcev in da ima pomočnika, ki se nahaja v inozemstvu. Načelnik kriminalnega oddelka novosadske policije. Rakič je odpotoval v Subotico, kjer vodi preiskavo skupno s subotičkim kriminalnim načelnikom Mazičem. — Preiskava je do sedaj ugotovila, da so ponarejevalci razpečavali svoje stodinarske bankovce tudi v Subotici.

★ Aretiran ravnatelj subotičke banke. Pred mesecem smo poročali o velikih poneverbah, ki so bile izvršene v subotički podružnici sarajevske Jevrejske banke. Banka je tedaj tožila pri civilnem sodišču ravnatelja subotičke podružnice Mavra Albahario, ker je zapravil znesek 5000 dolarjev. Do ovadbe pa tedaj ni prišlo, kajti banka je mislila, da bo lepim potom prišla do svojega denarja. Ali sodišče je tožbo odklonilo, češ, da banka ne more tožiti svojega uradnika radi tega, ker je zanemaril svojo dolžnost. Sedaj je banka vložila proti Albahariji ovadbo pri subotičkem državnem pravdnstvu, ki je odredilo, naj ga policija aretirajo. V sredo so detektiv aretirali Albahario in ga izročili v sodne zapore: Albaharija je bil poprej profesor na sarajevski trgovski akademiji, pa je moral radi neke ljubavne afere zapustiti Sarajevo.

★ Radi deklet do smrti pretepen. V sremških vaseh je običaj, da prirejajo fantje in dekleta sestanke, na katerih se skupno zabavajo. Že pred dvema mesecema je prišlo na enem takih sestankov blizu Sremske Mitrovice do krvavega pretepa. Kmečki fant Gjuro Selič je bil zelo lep in so ga zato vsa dekleta rada gledala. Ostalim fantom to seveda ni bilo všeč in so Gjuro neusmiljeno pretepli. Pri tem je Gjuro dobil hude poškodbe. Zadevo so preiskali najprej orožniki, nato pa državni pravdnik, ki je napadalce obtožil in je bila razprava razpisana za dne 25. t. m. Medtem pa je Gjuro umrl za notranjimi poškodbami, o čemer so takoj obvestili državnega pravdnika, ki je odredil obdukcijo trupla.

★ Roparski napad na zagrebski cesti. Pek Aleksander Čajko v Zagrebu se je vračal v torek zvečer domov po Savski cesti. Pri potoku Kuniščaku ga je napadel neki ropar, ki ga je pričel daviti in mu hotel iztrgati aktovko iz rok. Čajko se je posrečilo pogniti, toda ropar je stekel za njim, ga dohitel, vrgl na tla, mu pokleknil na prsa in prebrskal vse žepce ter aktovko. Ko je ropar videl, da Čajko nima denarja, je zbesnel in pričel Čajka zmerjati Čajko je pričel obupno kričati in k sreči ga je slišala njegova žena, ki je alarmirala sosedo. Ropar je hotel pogniti, toda sosedje so ga ujeli in ga pretepli. Eden med njimi je spoznal v njem Josipa Stergerja. Stergerja je policija nato aretirala. Pri zaslišanju je Sterger izjavil, da je izvršil roparski napad na Čajko v pijanosti.

★ Poštno poslopje pogorelo. V Utinju v vojniškem okraju je v noči od torika na sredo izbruhnil požar, ki je popolnoma upelnil tamkajšnje pošto poslopje. S poslopjem so pogorele tudi vse naprave, vsi spisi in tiskovine. Nepoškodovana je ostala le blagajna, v kateri se je nahajal denar in vrednostni papirji. V Utinju je takoj nato dospel neki uradnik zagrebskega poštnega ravnateljstva, ki bo vso zadevo preiskal in zopet vzpostavil redni poštni promet.

★ Mati zaklala lastno hčer. V vasi Krnješevcih blizu Zemuna se je izvršil te dni grozen zločin. Kmetica Katarina Pukarović je ponoči zabolila z nožem svojo lastno hčer 17-letno Radmilo. Radmila je ljubila gostilničarjevega sina Ivana Vujiča ter je ušla od matere v hišo očeta svojega ljubimca. Radmila se je namerala v kratkem poročiti s svojim fantom, toda mati ji je to branila. Mati je našla hčer v gostilni in jo takoj umorila. Mater so aretirali orožniki.

Gamma

ustavlja izpadanje las. O dosedanjem uspehu pričajo mnogoštevilna zdravniška potrdila kakor tudi mnoga zahvalna pisma. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

★ Za začetek podeželske oderske sezone bo režiserjem, ozir. voditeljem dramskih odsekov ustrezno, če jim sporočimo naslove dobrih a lahko uprizorljivih ljudskih iger. Pred vsem naj omenimo zbirko Ljudski oder, ki šteje do sedaj še 12 zvezkov. Igre so prirejane tako, da jih zmore vsak oder tudi začetniki. Danes omenimo samo igro: Mlinar in njegova hči, ki jo je po Raupachu priredil za slovenske odre A. Robida. Je VII. zvezek te zbirke in velja Din 18, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Igra je na Slovenskem tako udomačena, da jo za Vse svete igrajo skoro povsod. Naslove drugih iger bomo od časa do časa priobčevali v »Slovenec«.

★ Pri težkočah v želodcu, gorečici, zmanjšani slasti do jedi, zaprtju črevesa, tesnobnih pojavih, tresenju udov, oslabelosti spomina povzroči čaša naravne »Franz-Josef« grenčice pri vsaki starosti in spolu točno poživlje in v zaostali prebavi. Zdravniška sporočila iz tropičnih dežel hvalijo »Franz-Josef« vodo kot važno pomožno sredstvo proti griži kakor tudi obolenju želodca, ki nastopata v družbi mrzlice. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

VSAK

DAN

8-12, 2-6

POSUJE INSE-RATNI ODDELEK "SLOVENCA" V PAVILJONU PO-LEG UNIONA - NAROCINA - INSE-RATI.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Nočno službo imajo: Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

○ Ljubljanska garažija na manevrih. Včeraj je odšla ljubljanska vojaška posadka na manevre, ki se bodo vršili te dni v okolici Škofje Loke.

○ Večerni Komercialni tečaj na drž. trgovski akademiji v Ljubljani. Zaradi narodnih praznikov se je otvoritev tečaja preložila na ponedeljek 15. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer. Vhod iz Gorupove ulice šteje 10. Nadaljnji vpisi se sprejemajo še ves tekoči teden v sobi šteje 2, II. nadst. levo, dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5. — Vodstvo.

○ Poklicni gasilci so dobili včeraj več nove opreme, tako čelade in pasove s sekirami ter nekaj novih reševalnih aparatov. Med temi je tudi Stanki-aparat za gašenje gorečih mineralnih olj ter drsalni prt, namenjen reševanju oseb z visokih nadstropij.

○ Mesto cvetja na grob g. Luke Vilharja daruje neimenovana gospa podpirancem Stolne Vincencije konference Din 100.—

○ Iz policijske torbe. Policija je aretirala nekega Antona G., ki je izvršil nad nekim dečkom zelo grd in ogaben zločin. — Aretirana sta bila še dva moška radi nedostojnega vedenja, dalje dva berača in dve tajni prostitutki. Izvršene so bile štiri manjše tatvine. Prijavljeni so trije možakarji, ki so se drli po noči po cestah na ves glas, dalje neki voznik radi trpinčenja živali, dva gostilničarja, ki sta bila malec prenerodna pri podajanju policijske ure ter eden, ki je kar na lastno pest in brez dovoljenja priredil v svoji gostilni ples. Prestopkov zoper pravilnik zoper cestni red na 4. — V Seme-niški ulici je nekdo odpeljal Mariji Kostrečevi 500 dinarjev vreden ročni vozček.

○ Nesreča pri delu. 16-letni Valentin Kristan, vajenec pri tesarskem mojstru Josipu Kregarju, je delal včeraj jutraj na novi stavbi na Tržski cesti. Pri delu je omahnil z zidarskega odra in padel na tla ter dobil hude nožne poškodbe. Prepeljal so ga z rešilnim avtom v bolnico.

○ Huda nesreča na Miklošičevi cesti. Na Miklošičevi cesti se je včeraj popoldne pripetila huda avtomobilska nesreča. Na križišču Miklošičeve ceste in Pražakove ulice, torej nedaleč od mesta, kjer se je septembra meseca smrtno ponesrečil usnar Habič, sta trčila osebni avto, ki ga je so-firal avtomobilski sofer Ivan Golob in osemnajstletna kolearica Matilda Šušteršič, trgovska sotrudnica pri trdni Legat v Slomškovi ulici. Šušteršičeva je pri trku padla s kolesa na tla in se hudo poškodovala na vratu, obrazu in glavi. Ponesrečenka je močno krvavela iz ust in nosa. Takoj po nesreči je sofer ustavil, naložil ponesrečenko na avto in jo odpeljal v bolnico, kjer so ji nudili prvo pomoč. Kdo je zakrivil, še ni ugotovljeno. Golob trdi, da je Šušteršičeva sama zavozila v avto, pravo krivdo pa bo morala ugotoviti še policijska preiskava.

○ Okradena delavca. Zidarja Peter Hari in Jurij Kičan, doma iz okolice Murske Sobote, sta prijavila, da so jima neznani tatovi odnesli skoro vso obleko in perilo, ki sta jo imela spravljeno na svojem stanovanju na Sv. Jerneja cesti št. 7. Dasi jima je bilo ukradeno precej obleke, sta navedla kot njeno vrednost le majhen znesek. Tatvine sumita dva delavca iz Prlekije, ki sta se odpravila v domači kraj na trgatve, pa sta se hotela oskrbeti z boljso obleko.

○ Obsežne tatvine Ivana Pistotnika. O dramatični aretaciji pobelega kaznjenca in proslulega tatu Ivana Pistotnika iz celjske okolice ob priliki njegove neuspele kolearske tatvine v Kolodvorski ulici smo že poročali. Ivan Pistotnik je pobežnil iz mariborske kaznilnice dne 23. julija 1927, poldrugo leto prej, predno mu je poblela šestletna deča, katero bi moral odsedeti. Od tedaj pa do aretacije pred dnevi se je Pistotnik preživljal skoraj izključno le s tatvinami. V Avstriji in Nemčiji, kjer se je dalje časa nahajal, še več pa v naši državi, je od tedaj dalje izvršil nešteto večjih in manjših tatvin ter je nakradel celo premoženje. Proti Pistotniku se teče policijska preiskava in zato ne moremo o njegovih tatvinah še nič podrobnejšega poročati. Vsekakor pa je Pistotnik eden najnevarnejših tatov, s katerimi je ljubljanska policija imela tedaj opraviti.

Maribor

Ljudski oder v Mariboru

Veliko kulturno delo vrši naš Ljudski oder na polju krščanske prosvete. Po vzgledu ljubljanskega Ljudskega odra se je ustanovil pred leti tudi v Mariboru Ljudski oder, ki deluje v okvirju svojega umetniškega programa ter izvaja joč z vso doslednostjo načelo katoliške gledališke umetnosti povsem zadovoljivo. Za to gre, da postane naš Ljudski oder matica vseh podeželskih odrov. Manjka pa teoretično in praktično izvežbanih igralcev.

Zato se bo na pobudo tukajšnjega Ljudskega odra vršil od konec oktobra do začetka meseca marca 1929 in sicer ob četrtnih od 8 do pol 10 zvečer poseben dramatičen tečaj za člane Ljudskega odra. Predavanja, ki jih bodo imeli strokovnjaki, bodo teoretičnega značaja; teoretičen pouk bo obsegal izbrana poglavja iz zgodovine drame, zgodovine

Vsak stori sebi veliko dobroto, ako mesto šampona uporablja

Gamma-milo

za izmivanje las. Dobiva se v vseh zadevnih trgovinah.

Sveta življenje in vrvenje

Kdo je zločinec?

V Draždanah se je pravkar vršil kongres kriminalno-biološke družbe, na katerem so razpravljali o telesnih znakih, po katerih bi se dalo spoznati zločinca. Prišli so do zaključka, da problem zločinskega »tipa« nikakor še ni rešen, da pa je že toliko dozorel, da bo mogoče »tip« v bližnji bodočnosti služiti kot pomožno sredstvo za presojanje zlikovcev.

Zanimivo je, kako sodi o problemu zločinskega »tipa« ravnatelj največje ameriške kaznilnice Sing-Sing — Lewis E. Lawes. Newyorški mesečnik »The World's Work« je v avgustovi številki objavil njegov članek, v katerem izvaja:



Finski tekač Nurmi, ki je na mednarodni sportni prireditvi v Berlinu postavil nov svetovni rekord v enournem teku z 19 km 210.82 m.

Pred kratkim sem bral, da je neki sodnik najvišjega sodišča države New York trdil, da je osem telesnih znakov, po katerih je mogoče spoznati rojenega zločinca: nazaj pomaknjena brada, strčča čeljust, strmeč pogled, povešana leva veča, nizko čelo, neravno čelo, debeli lasje in pravokotno od glave strčča ušesa; štirje teh znakov na kakem človeku naj so zanesljiv dokaz, da je njihov nositelj zločinske narave. Najmanj šest v javnosti zelo dobro znanih mož ima najmanj petero izmed navedenih znakov. To so: predsednik ene izmed prvih ameriških univerz, znamenit angleški pridigar, francoski general, ruski državnik, znamenit španski pisatelj in eden največjih iznajditeljev na svetu.

Teorijo o rojenem zločincu, ki naj bi bil po svojem telesnem ustroju v naprej določen za zločinca, je izdelal italijanski kriminolog C. Lombroso. Toda to teorijo je hitro ovrgel

ščne trdijo iz izkušnje, da je med moškimi po svojih nagonih »devet desetih zločincev«; ženske so po njihovem mnenju poštenjše. Na drugi strani pa pravijo voditelji velikih trgovin, da je večina ljudi poštenih in da devet desetih vseh tatvin izvrše ženske. Hotel-ski ravnatelji slednjič pravijo, da tako moški kakor ženske krađe vse, kar ni pribito.

Zločin določa zakon in po tem je zločinec vsak, kdor se kakorkoli pregreši proti pisanim zakonom, najsi že ukrade jabolko ali stotak, najsi že pride pred sodišče ali ne.

O tem sem razpravljal z mnogoštevilnimi odličnimi možmi in večina izmed njih je priznala, da so kdaj prekršili ta ali oni zakon in bi bili prišli v zapor, ako bi jih bili radi tega preganjali. Nekateri so celo priznali, da so storili več takih prestopkov, radi katerih bi bili mogli biti obsojeni v dosmrtno ječo. Drugi dan pa so priznali, da bi mogle nastopiti okoliščine, v katerih bi morda storili zločin. Goethe pravi, da še nikdar ni slišal o zločinu, katerega ob gotovih okoliščinah tudi sam ne bi mogel storiti.

Iz lastnih izkušenj kot kaznilniški ravnatelj morem reči, da je revolverski junak navadno mehkosrčen, da je drzen ropar boječ in tat pošten. — Zakon zahteva, da živim v kaznilnici in da moram imeti kaznjence za posle. Tako sem imel za kuharja človeka, ki je nekoga zastupil in bril me je mož, ki je nekemu prerezal vrat. Mojo 6 letno hčerko je spremljal na voznjah s ponijem izven kaznil-



Velikasten spreved v Belgradu ob desetletnici prebitja solunske fronte.

nice človek, ki je bil obsojen na 25 let ječe, ker je odpeljal nekega otroka.

Zanimivo je dejstvo, da tat prezira so-kaznjence, ki je bil istotako obsojen zaradi tatvine, a za morilce se mu zdi smrtna kazen komaj dovolj: Kaznjence, ki je umoril svojo ženo, se je zgražal nad kaznjencem, ki je umoril svoje dekle. Od kod to protislovje? Noben kaznjencec se ne čuti krivega za svoj zločin, vsak svoje dejanje sam pred seboj

27 milijonov davka. Komaj je moža zakrila zemlja, že se je oglasilo pri njej na stotine in stotine snubcev. Da bi se iznebila nadležnih vsiljivcev, ki jim je bilo v mislih njeno premoženje, se je lady Houston naselila v gore Grampian Mountains, v višini 400 m nad morjem; tu je hotela v miru živeti s svojimi zvestimi služabniki. Toda pohlepni snubci in razni ne-



Socialnodemokratični urednik Wolfgang Schwarz, ki je imel v berlinskem radiu govoriti pacifističen govor, a ga je po zvijači nadomestil komunistični govornik.

srečniki so zvedeli za njen naslov in tako dobiva še vedno poprečno po 600 ženitnih ponudb in prošnja dnevno. Gospa je zaradi teh dopisov vsa nesrečna. Ko jo je te dni obiskal neki časniški poročevalec, so jo med pogovorom oblike solze ter je vzklila: »Blagor revežem, ki imajo mir in niso predmet toliko pohlepnih goljufov. Njim je še znana radost dajanja in



Komunistični poslanec Schulz, ki je namesto socialista Schwarz govoril v berlinskem radiu.

greb z opazko, da ta vsota pripade nekemu dobrodelnemu zavodu, ako je z otokov ne bi bilo nazaj...

V dveč - treč vrstah

Odlikovanja za moštvo »Krasina« in »Maligina«. Sovjetska vlada je odlikovala s civilnim redom rdečega prapora oba ledolomilca »Krasina« in »Maligina« ter prof. Samojloviča in Wieseja; Čuhnovski in Bakuškin pa sta prejela vojaški red rdečega prapora.

Avtomobilski tečaji za sodnike. Dunajski avtomobilski klub priredi za 60 dunajskih sodnikov, ki razsojajo v avtomobilskih zadevah, dvamesečne avtomobilske tečaje s praktičnim in teoretičnim poukom. Stroške bo nosil klub.

90 letnik na Raxi. 90 letni Jožef Schütz-wald v Gradcu je minolo nedeljo obiskal vrh Raxe. Mož je bil v teku svojega življenja že nad 50 krat na tej gori.

Kje se največ govori po telefonu. Po zadnjih podatkih govori v Pragi vsak naročnik v središču mesta poprečno po 14 krat na dan po telefonu, v predmestjih pa po 9 krat. Tako visokih števil govornikov ne izkazuje noben drug telefon v Evropi. Berlinčan govori poprečno po 8 krat, curiški naročnik 2.3 krat, bernski 2.3 krat, stockholmski 3.5 krat in kopenhagenski 6.1 krat.

Otroško truplo v podstrešju. V podstrešju Tehniškega muzeja na Dunaju so našli v papirju zavito otroško truplo, ki je bilo že popolnoma izsušeno, tako da ni bilo mogoče dognati starosti.

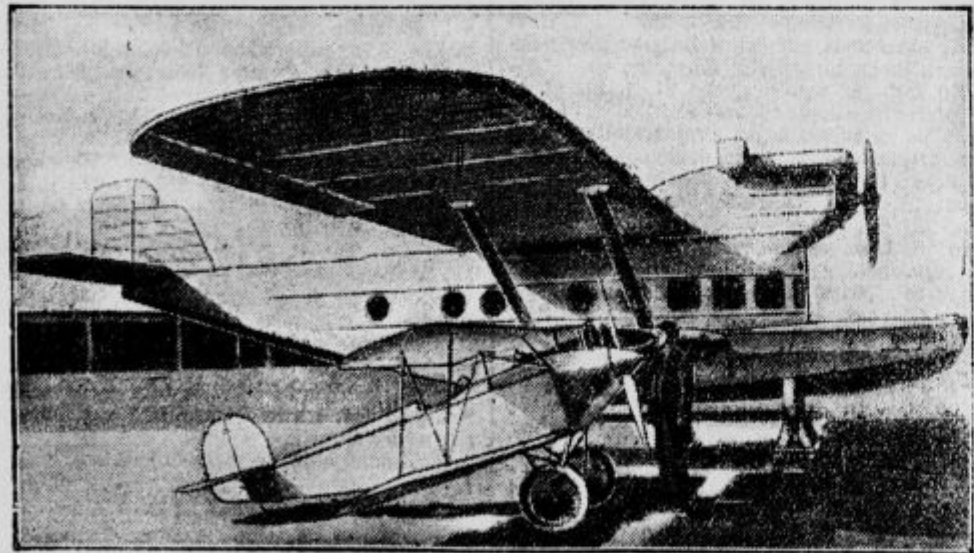
Nova nesreča v Pragi. Včeraj je počila v praškem predmestju plinska cev. Enajst oseb so morali zaradi zastrupljenja odpeljati v bolnico, kjer je ena ženska kmalu umrla.

Berači v avtu. V Ameriki ima že tudi vsak delavec svoj avto, kar je spričlo dolarskih mezd umljivo. Čudno pa je, da se tudi ameriški berači vozijo z lastnimi avtomobili. Odkod jih imajo? Morda jih kupijo iz četrte roke ali pa si enostavno najpripravnije izberejo iz kupa starih avtomobilov, ki jih je najti v okolici vseh večjih mest. Potem se vozijo od mesta do mesta in prosjačijo, da spravijo skupaj za hrano in bencin. Teh prosjaških avtomobilistov je že toliko, da postajajo prava socialna nadloga. Ameriški psihologi tolmačijo ta pojav na ta način, da žene ameriške neugnanost in podjetnost ljudi, da prodajo vse svoje premoženje in se brez cilja odpravijo po svetu. Ko denar poide, se vdajo beračenju in nimajo več potrebne moralne sile, da bi si denar služili na mučen način, to je z delom.

Blazniki morilci. V Berlinu je umobolni bivši šofer 45 letni Keppke v prepiru ubil svojo mater. — V St. Vidu ob Glini je 77 letni nadlogar Kahlhammer v napadu blaznosti težko ranil svojo 42 letno ženo in otroka ter nekega moškega, ki je prihitel na pomoč.

Shanghai šesto velenje. Po zadnjem Kitajskem uradnem štetju ima Shanghai 2.726.000 prebivalcev, od tega 48.000 tujcev. 358.000 ljudi stanuje v mednarodni naselbini, 1.513.000 pa v Kitajskem delu mesta. Shanghai je sedaj 6. največje mesto na svetu.

Znati je treba. Ko so nekega bančnika občeudovali zaradi njegovih sijajnih borznih operacij, je odgovoril: »To vendar ni nobena umetnost; treba je le kupovati od pesimistov in prodajati optimistom!«



Najmanjši dvokrovnik na berlinski razstavi »Ilac« tipa Behrens-Garne-Koch. Tehta samo 190 kg, ima 35 PS in more nositi 210 kg. Poleg njega stoji Dornierjevo letalo tipa Delfin.

dr. Charles Goring, ki je dokazal, da je Lombrosove telesne znake ravno tako pogosto najti med nezločinci kakor med zločinci. — Danes je vsem vodilnim znanstvenikom in kriminologom znano, da »rojenega zločinskega tipa« ni in ga nikdar ni bilo. Bajko pa med občinstvom še dalje širijo romani, gledišča in kino.

Neka druga sorodna teorija pa pravi, da se spozna zločinec po naslednjih duševnih lastnostih: Nagnjen je k igri, močnim pijam, nečimernosti; vedno hoče imeti kako bitje, katero more zavajati; denar si skuša preskrbeti na lahek način, težko telesno delo se mu upira itd. — Zelo malo ljudi bi našli, ki ne bi imeli teh znakov in bi spadali v razred nezločincev.

Ravnatelji velikih zavarovalnic za var-

opravičuje z okoliščinami, v katerih ga je storil.

Odgovornost za zločine nosijo šola, cerkve in mnogi nespametni očetje in prepustljive matere, nečimerne zakonske žene, prenizke mezde plačujoči delodajalci, nepošteni politiki, odušurjeni bančniki in pohlepni izposojevalci denarja.

Vdova s 600 ženitnimi ponudbami dnevno

Lady Houston, vdova brodolastnika Roberta Houstona, je ena najbogatejših žena na svetu. Prav to pa je njena nesreča, kakor sama izjavlja. Mož ji je ob svoji smrti zapustil premoženje v vrednosti 200 milijonov frankov ter je morala ob prevzetju dedščine plačati državi

sprejemanja. Revež se more veseliti nad šilingom, ki ga da sotrpinu; bogatin ne občuti tega veselja, niti če komu daruje 1000 šilingov, saj nikoli ne ve, če svojega daru ni dal nevrednemu. Vse moje bogastvo nima nikake neskaljene radosti.

Kot otroška vrtnarica med ljudožrce

Američanka mrs. Mead je sklenila, da odide kot kulturna pionirka čisto sama med najkrvoločnejše ljudožrce na Admiralske otoke v Bismarckovem otočju. Njen namen je, da ustanovi tamkaj otroški vrtec, v katerem bo zbiral 2—3 letne ljudožrske otroke in jih že od ranih let navajala na milejše običaje. Njeni kovčegi so natrpani z vsemi mogočimi igračkami in potrebščinami za otroški vrtec, zraven tega pa z milom in pralnimi sredstvi, da bo mogla imeti svoje varovance snažne. — Pozabila pa tudi ni raznih praktičnih darov in lišpa za matere ter tobaka in cigaret za očete svojih bodočih gojencev. Mrs. Mead je polna pričakovanj o svojih uspehih med ljudožrci, toda v dnu srca pa svoji sreči in krotilski sposobnosti le ne zaupa docela; to pričča njena oporoka, ki jo je za vse slučaje napravila in v kateri določa stroške za svoj po-



Letalo na veternece, s katerim je prišel na berlinsko razstavo »Ilac« njegov iznajditelj Španec La Cierva. Letalo doseže hitrost 156 km na uro.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službo dobe

Pletiljke

izurjenih, deset, sprejme
tako za stalno. — Ciril
Vajt, Kranj.

Samostojnega pečarja
za postavljanje peči in
formanje, išče Fr. Lobe,
pečar, Slovenjgradec.

Kroj. pomočnika

za veliko delo sprejme
tako Gašp. Cukjati, kro-
jaški mojster v št. Go-
tardu, p. Trojane.

Korespondenta (ko)

s perfektnim znanjem
francoškega, italijanskega,
nemškega in sloven-
skega ali srbohrvatskega
jezika in vsaj deloma an-
gleščine, se išče za ta-
kojšen nastop. Prednost
imajo prosilci, že izveš-
tani v lesni trgovini. Po-
nudbe s prepisi pričeval
in referencami na D-H-I,
lesna izvozna družba,
Ljubljana, Beethovnova 6.

20 zidarjev

in večje število težakov
išče gradbeno podjetje
ing. Jelenec-Slajmer, Ma-
ribor, Vetrinjska ul. 30.

Strojna tovarna sprejme
tako v stalno službo
dobro izveščanega

železo - strugarja

in stroj. ključavničarja
Ponudbe z navedbo pla-
če na ogl. odd. Slov. pod
»Stalno 1928« št. 9892.

Iščemo usnarja

ki se popolnoma razume
na stroje, osebo pod-
platov in vlečenega usnja
(Zugkipser). Pismene po-
nudbe naj se pošiljajo na
naslov: Braća Antić,
Bosna, Dubica.

Trgovski pomočnik-
manufakturi, prva moč,
se sprejme. Ponudbe na
trdiko Fr. Prijatelj,
Trzinčec.

Službe iščejo

Kmečki mladenič

išče službo nočnega ču-
vaja, vratarja ali kaj sli-
čnega. Zmožen je kavicije.
Najboljša spravevala in
priporočila. Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod
»Trezen in pošten 9882«.

Lesni manipulant

zmožen samostoj. vodstva
večjega skladišča in žage,
z večletno prakso, vešč
vseh v to stroko spada-
jočih del, kakor tudi pi-
sarniškega posla, želi
premeniti mesto; gre tudi
izven Slovenije. Ponudbe
na upravo »Slovenca« pod
»Samec« št. 9849.

Starejša dekle

bi šla v službo kot go-
spodinja k priprostim lju-
dem; gre tudi k orožni-
kom ali financarjem. —
Ponudbe prosilci pod »Pri-
prosta gospodinja« št. 9879
na upravo »Slovenca«.

Mladenka

z meščansko šolo, eno-
letnim trg. tečajem, izu-
čena trgovine z mešanim
blagom, išče primerne
službe. Ponudbe na upra-
vo »Slovenca« pod »Pri-
dna« št. 9887.

Pouk

Metoda Berlitz

Pouk francoščine, angle-
ščine, italijanščine, nem-
ščine itd. po profesorjih
dotičnih dežel. Vsak pro-
fesor poučuje edinolet v
svoji materniščini. — Pri-
jave samo: Kralja Petra
trg 8/L, Ljubljana.

Stanovanja

Solčna elegant. soba
elektrika, separir. vhod,
se odda gospodu za stal-
no. — Florjanska ul. 31/L,
Maribor.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob in
kuhinje (tudi 1 soba in
kuhinjo), išče s 1. novem-
brom v bližini Kongres-
nega trga boljša in mirna
družina (3 osebe). Plačam
tudi za več let naprej.
Dopise poslati do 15. t. m.
pod šifro »Mirma družina
treh članov« št. 9901 na
upravo lista.

Blaž Jančar

pisikar

Ljubljana, Breč

Elektroinstalacije za luč
in pogon, prodaja in pre-
vijanje elektromotorjev,
mehanična delavnica
Elektropodjetje, Ljubljana VI.,
Jernejeva c. 5, telef. 325.

Soba s kabinetom

pritlično, priprosto, toda
snažno, solčno in mirno,
blizu pošne direkcije —
oddam takoj solidnemu
gospodu. Oprema za sobo
na razpolago. Naslov v
upravi Slov. pod št. 9881.

Tri dijake

ali gospode sprejem na
stanovanje. Rimska cesta
24, pritl., 2. vrata, desno.

Vnajem

Velika dvorana

v prvem nadstropju, pri-
pravna za industrijo, se
da v najem; urede se
tudi lahko 3 stanovanja.
Elektrika, vodovod vpe-
ljana. Prodasta se 2 lepi
palme. Buzzolini, Ježica,
št. 48.

Trgovina v najem.

Popolnoma renovirano -
dobrodošlo trgovino bli-
zu cerkve v trgu Braslov-
če, oddam takoj pod zelo
ugodnimi pogoji v najem.
Več ustmeno. — Naslov v
upravi Slov. pod št. 9893.

Kupimo

Bukov žir

divji kostanj, storže, gobe
in druge gozdne pridelke
kupi Fructus, Ljubljana,
Krekov trg 10.

Obranih lepih jabolk
kupim 800 kg, kakor
tudi 20 litrov mleka na
dan. — Kantiner, Kasarna
kralja Petra v Mariboru.

Prodamo

Puhasto perje

kg 38 Din, razpošiljam
po povzetju najmanj 5 kg.
Izkoristite prilož. do-
kter zaloga traja. Imam
tudi beli puh kg 300 Din.
L. Brozović, kem čistio-
na perja, Zagreb, Ilica 82.

K. Pečenko

trgovina vseh vrst namizja
in dvoranih po re. 46 in
Ljubljana, Sv. Petra ceste 32

PRISTOL & BRICelj

črkošlikarja, Ljubljana
Resljeva c. 4 - Sv. Petra c. 39
Telef. 2908 Ustan. 1903

Salon

eleganten, skoraj nov —
prodam. — Ponudbe pod
»Salon« upravi »Slovenca«.

Kočija

dobro ohranjena, se po-
ceni prod. — Naslov v
upravi »Slovenca« pod
značko »Kočija« št. 9880.

Posestva

Stanovanjsko hišo

novu, z vrtom za zele-
njavo, v Litiji, prodam za
ceno 56.000 Din. — Malo
posestvo v Jazbini, 1 uro
od Litije, prodam za ce-
no 10.000 Din. — Makso
Lajovic, trgov., Litija.

Obrt

Krojači in šivilje!

Kroje (šnite) po najnovej-
ši modi razpošilja za da-
me in gospode: Kneželj
Alojzij, učitelj krojaštva,
Ljubljana, Križevniška 2.

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje foto-
graf Hugon Hibšer, Ljub-
ljana, Sv. Petra cesta 25.

Razno

Debele

luskinaste otrobe

kupite najceneje pri trvdki
A. VOLK, Ljubljana
Resljeva cesta 24.

Drva

bukove in hrastove od-
padke od parketov, do-
stavlja po nizki ceni na
dom parna žaga

V. SCAGNETTI

v Ljubljani, za
gorenjskim kolodvorom

Vsakovrstno

zlato kopije

po najvišjih cenah.
CERNE, juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica št. 3.



Mehko drči pristno Gillette- rezilo preko brade

Kadar bridkoostro pristno Gillette-
rezilo mehko in rahlo drči skozi
oblake pen preko kože, niti najmanj
ne čutite, da Vam v tem trenutku
posnema brado. Ko se prvič brijete
z Gillette-rezilom, imate prijeten ob-
čutek olajšanja. Skoro bi dejali,
da Vas je gdo pogladil po obrazu.
Po britju pa se Vam zdi da je
koža gladka kot koža kakega dečka.

De Luxe savitke (80 rezil), celotne savitke (10 rezil), na
pol savitke (5 rezil), dobite v vseh zadevnih prodajalnah.



GILLETTE SAFETY RAZOR CO.

Kontoristin'o

za večjo tovarno mila v Vojvodini, IŠČEM. —
Pogoji: Samostojna slovenska korespondentka,
perfektno znanje nemščine in nemške stenografije,
tako, da zna brezhibno predstavljati nemški diktat
v slovenščino. — Ponudbe z zahtevki do 15. t. m. na
Poštni predal Ljubljana I/247.

Felix Toman

kamnoseški mojster
v Ljubljani, Resljeva c. 30
priporoča

bogato zalogo na-
grobnih spomenikov
od marmorja in gra-
nita, plošče za grob-
nice, marmornate
plošče za mobilije
po najnižjih cenah

Živinski sejem.

Na dan sv. Terezije 15. oktobra se bo vršil pri
Sv. Lovrencu na Pohorju tretji in zadnji živalski
sejem v tem letu za konje, govedo in drobnico. —
Vabijo se kupci in prodajalci

Zahvala

Za množične odkritosrčne znake
sočutja ob bridki, nenadomestljivi izgubi
mojega dragega brata, gospoda

Gustava Koller'a

duhovnega svetnika, župnika v
Sv. Jakobu ob Savi

izrekam tem polom vsem znancem in
sorodnikom iskreno zahvalo. Posebej se
moram zahvaliti prečastitim duhovni-
kom, ki so v tako častnem številu spre-
mili mojega brata k večnemu počitku.
Onim, ki so prihiteli iz Vipave, še po-
sebna zahvala. Iskreno zahvalo sem
dolžna g. Jožetu Cedilniku, družini žu-
pana Pečnikarja, gospodu šolskemu vo-
ditelju, ki so mi stali ob bridkih urah
zvesto ob strani. Končno se zahvalju-
jem vsem darovalcem krasnega cvetja,
vsem pevcom, ognjeasem in vsem dru-
gim, ki so spremljali rajnega na zadnji
poti. Bog plačaj!

Neutolažljiva sestra Josipina Koller.

Vsevolod Ivánov:

Povratek Buddhe

(Povest.)

7

V topluški pred smrekovim zabojem z Buddho
so molili Mongoli. Dava-Dorči je razprostrl pred
Buddho roke in čital hvalnice:

Z izrazom izredne tritemeljne časti pripogibam
kolena pred svojim najvišjim lamo, katerega znanje
nima mej. Celo prah, ki ga vzdigujejo njegove noge,
je okras za čela mnogih modrijanov. K molitvi sklep-
pam svoje dlani in trosim hvalne cvetke pred onim,
ki ima moč deseterih sil, pred onim, katerega nežni
nohti krasijo kot dragocenost krone stoterih tengri-
jev. Blagoslovljen bodi...

Z odejo pokriti profesor leži zraven peči. Boli
ga vrat — menda se je prehladil, ko je vlekel prt-
ljago. »Na prvi postaji bo treba nekaj zamenjati za
volneno ruto«, misli. Toda nima knjig, za kaj neki
naj jo zamenja? Slama pod njegovimi prsti je mehka
in prijetna kakor maslo.

III. poglavje. Francoske in italijanske uniforme, pavji
repi in za nameček razgovor o stranišču velikega
kneza Sergeja Mihajloviča.

Misel živi prej ko čopič.
Očarajoč biva izven slike.
Slično zvoku, ki gnezd v struni.
Slično soparici, ki postaja megla.
(Hu-Au-Jue. Značaj slik.)

Zunaj, na vratih, je napisal profesor debelo s
kredo: »Vstop prepovedan. Službeni voz narodnega
prosvetnega komisarja«. Vendar so vtikali vojaki
glave v voz in vpraševali: »Ali imate kaj prostora,
tovariš?« Dava-Dorči je odgovarjal: »Spremljamo to-
vor — pojdlle

* Tengri = nebo, (mongolski). Tengrij = nebeški duh.

Ves dan pijejo Mongoli v topluški čaj. Na postajah
jemljejo vedra kropa in ženska pogreva čajnik za
čajnikom. Pri čaju se razgovarjajo o živini, zdravih
in veri. Neredko se uleže Dava-Dorči zehajoč na
hrbet in prevaja profesorju pogovor vojakov počasno,
kakor da bi vdeval nit v šivanko. Večkrat vojaki kaj
prodajajo, barantajo, se pripravajo in hvalijo robo ter
se končno domenijo z rokovanjem: eden spušča ro-
kav, drugi vitka vanj desnico. Ko si skrivaj stisnejo
Mongoli prste in se zedinijo, pijejo zopet čaj.

Od kraja zapiše profesor pogovor, misli, popotne
sestanke, a potem izgubi papir, si zavije noge v odejo
in sedi cele dneve pred pečjo. Ponoči kradejo vojaki
na postajah drva, deske in menda pragove. Postaje
so natrpane z vlaki. Napete tračnice zvenijo. Topluške
so nabito polne vojakov, žensk in verižnikov. Vse
to drevi mimo s cingljanjem, cvilenjem in rjoventem.
Včasih odklopijo topluško in čaka dneve in dneve
na stranski progi, dokler je ne potegne zopet ponoči
vlak.

Nenadoma pridrevi na nekem križišču tovariš
Anisimov. Njegova ruta je postala še bolj umazana in
zimski škornji so sajasti. Udari s pestjo po zaboji in
zmeden kriči:

»Tukaj si! Potuješ! Težko sem vas našel — še
dobro, da sem si zapomnil številko. Nima nihče ti-
fusa? Napovedali smo boj kužnim boleznim. Bela
garda leze. Pridem takoj!...«

Zopet zbeži. Njegova aktovka je postala bolj
suha. Lasje — barve stare slame imajo — mu rastejo
nekje na nosu. Prime se za glavo, skoči na lokomotivo
mimo gredočega vlaka in zopet izgubi.

* * *

¹ Ljudje so se vozili po živila na kmete, ker so mesta
stradala. Vlada jih je hudo preganjala, ker je bila prepo-
vedana zasebna trgovina.
² Po razsulu fronte so raznesli vojaki legar, ki so ga
širile uši. Zahteval je neštene žrtve, ker niso imeli se-
stradani ljudje zadosti odporne moči

Profesor je hud. Jezi ga lenoba, večni čaj, baran-
tanje, nepričakovana pot, lastna nepraktičnost, mrz in
prepih skozi vrata. Ko se vleže spat, govori Dava-
Dorči ju:

»Primorane bom državljani, opozoriti politruka, da
ste vi malo primeren zastopnik mongolskega delavne-
ga ljudstva.«

Dava-Dorči šušlja s slamo.

»Ali pozna Vitalij Vitaljevič mongolsko ljudstvo?
Narkom vam je sam priznal, da tvorijo lame 50 od-
stotkov našega ljudstva.«

»Politruk ne ve, kako razmerje je med vami in
kipom Buddhe. Vi ste, kolikor sem vas doumel —
gigen.«

»Mar sem kriv, če je izvolil najsvetejši in blago-
slovljeni Buddha za svoje sedanje vtelešenje moje
grešno telo?«

»Tega niste povedali narkomu.«

»Saj ne bi verjel. Samo vi to verujete.«

»Jaz vam verujem?«

»Čemu tedaj zasmehovati tuje verske predsodke
ali prepričanje? Lahko govoriva o drugih stvareh,
naprimer o italijanskih in francoskih uniformah. Po-
znam namreč smešnico o uniformi in pavjem repu...
Najprej vam bom na kratko povedal, kako sem prišel
na nemško fronto, potem pa bom...«

Profesor kašlja, občuti nenadno, da mu drhtijo
bedra, in potem reče:

»Če bi bil bolj podel, bi rekel politruku, da ste
častnik... Nemara bi...«

Profesor Satonov se nenadno davi: bodeča slama
mu zamaši usta. Hudo ga boli nosnica, in polzka top-
lota mu poplavi nebo. Dava-Dorči ga suva s pestjo
v rebra, pljuva in naglo mrmra:

³ Duhovniki in menihi.

⁴ Opat lamaitkega samostana, vtelešeni Buddha.